

SZERKESZTŐSÉG TELEFON 1-77

Ejelli telefon (nyomda) 2-02

KIADÓHIVATAL TELEFON: 9-77

Str. Baron L. Pop 10.

ELŐFIZETÉSI ÁRAK:

Egész évre — — — — 1150 Lel.
Fél-évre — — — — 600
Negyed-évre — — — — 320
Egy hónapra — — — — 20

X. évfolyam

Julius Róbert

6291

5689 év Tamuz 15

Ára 5 lei

KELET

POLITIKAINAPILAP

Kolozsváron hirdetések a

Rudolf Mosse S. A.

Str. Rog. Maria No. 38. Tel. 4-13

és a

LLOYD EXPRESS

Str. Gola No. 20. Telefon 14-55

hirdetési irodák vesznek fel

Ágyudörgés és Kellogg-paktum

Ha hinni lehet, a mandzsuri határról érkező kaotikus híreknek, az Amur két partján megdördültek az ágyúk. A 914-es időkre emlékeztető ingerült diplomáciai jegyzékváltásokat utolsó argumentumként a gépfegyverek pergése és az ágyúk üvöltése koronázta meg. De ez az infernalis orchester, amely fékevesztetten tombol az orosz-kínai határon, tragikus gyászindulójá egyben a tülkölő sok dicsőennyel övezett Kellogg-paktumnak.

E pillanatban nem fontos, hogy kinek van igazsága a két háborús fél között. Nem fontos végső fokán, hogy miért került hátrára a sor az orosz és a kínai csapatok között. A fontos csak az, hogy a Népszövetség tizedik, a Kellogg-paktum első esztendejében egyáltalában háborúra kerülhetett a sor. A Kellogg-paktumot, amely csak most lépett életbe, aláírták Oroszország és Kína is, velük együtt valamennyi nagy és kis hatalom. Száz hajórakomány telne ki azokból a hozsannás cikkekből, amellyel a világ összes lapjai ünneplték a Kellogg-paktum nagy és korszakalkotó jelentőségét, amely hivatva van megteremteni az örökéket. Külön e célra gyártott pompás aranytollal írták alá a béke e kitűnő zálogát, az ünneplés aláírás után örömkönnyekek sirtak a világ összes pacifistái és humanistái, azok az államférfiak pedig, akik a paktum aláírásán fáradoztak, a jól végeztet munkát jutalmul „fecerunt magnum áldomá” nagy bankettet csaptak.

Ez a szivderítő ceremónia megismétlődött minden egyes esetben, amikor egy újabb állam látta el aláírásával a történelmi jelentőségű okmányt. Csak néhány aggodalmaskodó pesszimista merete megkockáztatni azt a véleményt, hogy a Kellogg-paktummal nincs még megoldva a világbéke kérdése. A hivatásos diplomaták azonban bizakodással bocsajtották a paktumot az első eröprőbára.

Az első tüzipróbát megtörtént. Elég hamar történt meg, még a tintának is alig volt ideje megszáradni a nevezetes paktumon. Az eröprőbát, mi tagadás, balul ütött ki Oroszország és Kína ágyulövésével tették rá a pecsétet aláírásukra.

A Népszövetség huzódzik a beavatkozástól, hiszen Oroszország még nem tagállam és így a Népszövetség részéről se nem jogos, se nem ildomos a közvetítés a két szembenálló fél között. A Népszövetségnek kapóra jön a Kellogg-paktum és a közvetítés feladatát a Kellogg-paktumot aláíró hatalmakra hárítja.

A pozitív akció azonban nagyon lassan indul meg a közvetítés érdekében. Bár ismétljük, hogy az egymásnak ellentmondó távirati jelentésekből nem állapítható meg tökéletes bizonyossággal,

hogy a két ellenfél között a forrásos háború megkezdődött, a komoly fegyveres összetűzés percről-percre várható. Ha pedig teljes erővel megindul a háború, akkor talán késő lesz már a közvetítés. Ha a huszonnegyedik órában nem tudnak érvényt szerezni a hatalmak a

Kellogg-paktumnak, akkor a világképeknek ez a záloga csak arra lesz jó, hogy — majd háború után végnélküli tárgyalásokon, konferenciákon és helyszíni szemléken keresztül megállapítsák hogy kit terhel a háborúért a felelősség s a végén megnyugodjanak abban, hogy

mind a két félt egyformán terheli és tanulságképen egy újabb klauzulát fűgesszenek a Kellogg-paktumhoz, amely módosítás most már végérvényesen garantálni fogja a világékét.

Egyelőre azonban vigan szólnak az ágyúk az Amur két partján.

Óriási botrányok között kezdte meg a Kamara a kultusztörvény tárgyalását

A többségi képviselők is felháborodva tiltakoztak Vlad kultuszminiszter erőszakos magatartása ellen

Landau hatalmas beszédben támadta a törvényjavaslatot. Rosenberg képviselőt, aki a javaslat ellen beszélt, Vlad durván kitessékelte a pártból. A beszarábiai és moldvai képviselők fel akarják vetni a bizalmi kérdést a kultuszminiszterrel szemben

Harminc többségi képviselő iratkozott fel mára a javaslat ellen

(Bucuresti-Bukarest, július 20. Az Új Kelet tud.). Vlad kultuszminiszter presztizs kérdést csinált abból, hogy törzsszülött törvényjavaslatát, amellyel szűkben az ország zsidósága mint egy ember szállt harcba, keresztül erőszakolja. Hiába való volt minden kétségbeesett erőfeszítése a zsidó képviselőknek, a szenátusban megszavazott szerencsétlen és kéthalkeszes javaslatot, Vlad miniszter mintha ettől függne az ország sorsa, át-hurcolta a kamarába is.

A kamara ma délelőtt kezdte meg ennek a hirhedt tákolmányának a tárgyalását. A tárgyalás olyan botrányos jelenetek közepette folyt le, amelyek példátlanul állnak a parlamentarizmus történetében. A kultuszminiszter, amikor látta hogy a kamara minden zsidó tagja kétségbeesetten küzd a javaslat

ellen, olyan hangot ütött meg, amivel a többségi képviselők megütközését is ki-provokálta. A józanul és demokratikusan gondolkodó többségi képviselők csak most öbredtek tudtára annak, hogy a kultuszminiszternek vagy rögeszméje ez a törvényjavaslat, vagy valamilyen titkos rugók működnek a háttérben, amelyek miatt Vlad kultuszminiszter élete legfőbb feladatát a zsidó hitközségek szétforgácsolását tűzte ki. Amikor a többségi képviselők szembe találtak magukat Vlad diktatórikus és el-lentmondást nem tűrő fellépésével, a felháborodás olyan elemektári erővel tört ki, hogy el fogja talán söpörni ezt a tökéletlen javaslatot s az sines kizárva, hogy Vlad minisztert is elsöpri arról a helyről, ahova mint azt az események mutatják, egyáltalán nem való.

relmezi, hogy a törvényjavaslatot elkészítették anélkül, hogy az illetékes faktorokat és a zsidó élet reprezentánsait egyáltalán megkonzultálták volna...

Miért nem kérdezték meg a zsidóságot

Rakovita tábornok: Az volt a baj ugyebár hogy Fildermann nem kérdezték meg?

Landau: Türelem tábornok ur, erre is rátérünk. Landau ezután a régi kultusztörvény tartalmát ismerteti és azokat az eseményeket, amelyek a törvény elkészítését megelőzték. Banu kultuszminiszter egy kongresszusra hívta egybe a zsidó vallásárnyalatok, különböző frakciók képviselőit és a törvénynek a zsidóságra vonatkozó diszpozíciói a kongresszus egyhangú határozataiból születtek meg. A törvény előírta, hogy a zsidóság egységes hitközségekbe tömörül, Erdélyt kivéve ahol ortodox és a Regátot ahol spanyol hitközségek működhettek továbbra is. Elmondja Landau, miképen jött létre Magyarországon a zsidó hitközségek szakadása, az 1868-ban megtartott szeparatista kongresszuson és rámutat arra, hogy a magyar kormány csak 2 esztendő eltelével szentesítette az ortodox különválását. Ez a szakadás azonban egyedülálló az egész világon és semmi szükség sincs arra, hogy Vlad miniszter a régi királyságba és a többi csatolt területekre is átplántálja.

A zsidó vallás egységes

— Engedjék meg, hogy leszögezzem mindenekelőtt is, hogy a zsidó vallásban nincsenek rítusok. A zsidóság egységes vallásszervezetet alkot, amelyen belül csak nüanszok létezhetnek. Vannak vallásos és vannak kevésbé vallásos zsidók — ez az egész. Nem lehet itt különösen rítusokat kodifikálni. De tulajdonképen szeretnők már egyszer megtudni: *Milyen államérdekek kötik a kormányt a kultusztörvény módosításához?* Ugyanakkor midőn egy törvény elkészítésénél — bármily jelentéktelen legyen is az — az összes érdekelteket meghallgatják — a kultusztörvényről a miniszter ur nem tartotta szükségesnek azt,

Landau képviselő párbaja a kultuszminiszter ellen

A ma délelőtti ülést egyébként Michel Landau beszarábiai zsidó képviselő beszéde töltötte ki, aki mindenekelőtt is rámutatott arra, hogy a törvényjavaslat az egész ország zsidóságának egyhangú tiltakozását váltotta ki. Önök meg fogják érteni képviselő urak, — mondotta Landau, — mily nehéz helyzetben vagyok akkor, midőn a törvényjavaslat ellen vagyok kénytelen szót emelni, de hiszem, hogy Önök meg fogják érteni azt a sérelmet, amely a törvényjavaslatlaltal a zsidóságot éri és megértést fognak tanusítani azokkal a szempontokkal szemben, amelyek bennünket a törvényhozókkal szemben kategorikus állásfoglalásra készítettek.

Puccszerűen készítették elő a javaslatot

— Ezt a törvényjavaslatot, — mondotta Landau, — a legteljesebb titokban készítették elő és csak egy indiszkreción mulott, hogy azelőtt tudomást szereztünk róla mielőtt azt a törvényhozás házára elé beterveztették. Ez a törvényjavaslat, ha törvényerőre emelkedik, végső eredményében a hitközségi szervezetek szétforgácsolásához fog ve-

Figyelem! A Zárda-utcai zsidó templommal szemben Schächter Ábrahám-féle zsidó könyv kereskedésben mindenféle **imakönyvek, Machszor, stb.** magyar és német fordításal, valamint **új kiadású és antik könyvek.** **Talicszék gyári áron.** Mzize Titin és más imaszöveg angol és detail legolcsóbban beszerezhető. **Schächter Ábrahám Oradea.**

sidómen-
rgus-sze-
an Fülöp
t. Mon-
ingmanu
rra, ne-
vés zsidó
mi előny
szágtalan
sokszor
nagas po-
nassa sa-
írhattam
ája most
gész vi-
folytatást
a. Ding-
hány in-
zen a ré-
t idehoz-
intézed
is bizto-
szakhatá-
arancsno-
d. Ubul
k ide, va-
merem?
ot, fiam!
ismerem,
együtt
bul bá-
kesztő ur
Jagurek
agszerű,
ezte meg
ragszik a
ny em-
raz, hogy
egy in-
Három-
zirat lett
szakszéri
órházban
átismé-
og, mert
jövétöm-
gy annyit
ari épen
fogadott.
hányla-
azt hir-
generáci-
skolákból,
gész vilá-
műszaki
iparis-
nagy új-
n az első
tuk meg
k vezet-
nok ur-
NE
itva
ga 19.
ikonyha
sz. régi
rabbitó,
állapítását
igazolm.
zép lakás
Utiköltés-
g. Mellék-
sz Lajos
einök.

hogy a zsidóság egyetlen hivatott képviselőjét is megkérdézték.

Az ülést itt 10 percre felfüggesztik, a képviselők a Patriarcha-templomba vonulnak át és résztvesznek a Ferdinand király halálának két éves évfordulója alkalmával tartott ünnepi istentiszteleten.

A kultusz törvény vallási szektákká degradálja a zsidó hitközségeket

Szünet után Landau folytatja beszédét. Rámutat arra, hogy a kultusz törvény vallási szektákká degradálja a zsidó hitközségeket, ami súlyos ellentmondásban van a zsidó hitélet egész fejlődésével, történelmi tradícióival. A zsidó vallás szellemétől és lényegétől idegen a szekta, a zsidóság nem ismeri a vallási szakadást. Visszatérve az előzőkre, Landau kifejti, hogy az iparkamara elkészítésénél az összes kamarák véleményezését kikérték, a szövetségi törvényről hasonlóképpen és csak most nemrég történt meg, hogy a kormány elhalasztotta a vasárnapi munkaszünetéről szóló módosításának elkészítését, hogy ideje legyen az összes érdekeltek véleményét kiérteni. Csak a zsidóság képviselőinek megkérdésére tartotta fölöslegesnek a kormány. Ez a ténykedés azonban alkotmányellenes, mert az alkotmány hangsúlyozza a vallásfelekezetek hitéleti autonómiáját és szervezkedési szabadságát.

Képviselő Urak! Ilyen körülmények között láthatják, hogy a benyújtott módosító javaslat káros teremt a zsidó vallási életben, súlyosan sérti az összes zsidóság érdekeit.

Mindenki a javaslat ellen van

Vlad kultuszminiszter: Csak bizonyos zsidó érdekeket...

Hoffman besszarabiai zsidó nemzeti parasztpárti képviselő: Láthatja jól miniszter ur, hogy mindenki a javaslat ellen van, a cionista zsidók, az UER, a liberális párt és a nemzeti parasztpárti zsidók egyaránt...

Landau (Vlad felé fordulva): Ime miniszter ur, megkapta a választ Hoffmann kollégámtól. Ezután azt fejtette Landau, hogy a kultuszjavaslat elkészítése súlyosan sérti a zsidóság autonómiáját...

Egy hang a többségből: Nemzeti autonómiáját?

Landau: Ne próbáljanak konfuziókat teremteni és ne provokáljanak, képviselő urak.

A zsidó vallásnak — folytatta beszédét Landau — ott ül a képviselője a szenátusban. Mi értelme van annak, hogy Numerover szenátor főrabbi a szenatus jogszerezinté tagja legyen ha még a véleményét sem kéri ki, mielőtt törvényt hoznának a zsidó vallást érintő kérdésben.

Nincsen zsidó „ritus“

Landau képviselő ezután bőszes példákkal illusztrálja, hogy a zsidóságon belül nincsenek olyan rituskülömbőségek, amelyeket a törvény imputálni akar. A legjobb bizonyítéka annak, hogy egy és ugyanazon rabbi akár melyik ugynevezett ritusnak is lehet lelkipáztora. Numerover például mielőtt a bukaresti occidental hitközségnek a papja lett volna, előbb a jasi spanyol-zsidó hitközség főrabbija volt. Különböző is egyik vallásból a másikba csak bizonyos formalitások után lehet átlépni, míg aki ma neológ, az holnap minden formalitás nélkül tagja lehet akár az ortodox, akár a spanyol-zsidó hitközségnek.

Egy hang közbeszó: Kik vannak több ségben? Akik az egységet, vagy azok, akik a különállást akarják?

Vlad miniszter klasszikus szabadságérzése

Vlad kultuszminiszter legyint egyet a kezével és újra elmondja klasszikus szabadságelméletét: Lelkiismereti kérdésekben nemcsak a többség, hanem a ki-

sebbség kívánságait is honorálni kell. Landau: Csak türelem miniszter ur! Ki fogom fejteni rögtön, melyik oldalon áll a többség.

Landau ezután részletesen foglalkozik azzal, hogy a zsidóság minden irányába a legenergiusabb tiltakozását fejezte ki a törvényjavaslattal szemben. Majd rátér arra, hogy olyan törvény, amely az ortodox és neológia különállásáról intézkedik, csak Magyarországon van.

Glita Pop: A magyar törvény jó.

Landau: Ön diéséri a magyar törvényt?

Ohita Pop: Megvédjük még a magyar törvényt is, ha az jó. Mit akarnak Önök tőlünk, hogy likvidáljuk az ortodoxiát? Landau: Dehogy akarjuk, de Önök ellentétet akarnak szítani közöttünk.

Glita Pop: Epen fordítva áll a dolog. Önök akarnak közöttünk ellentétet szítani. A javaslat nem akadályozza meg a zsidóságot, hogy megismerje az egysé-

A kultuszminiszter kitesse kéli Rosenberg képviselőt a nemzeti parasztpártból

A kamara ülése eddig a pontig európai módszerben folyt le.

Most Rosenberg képviselő, akit Besszarabiában választottak meg nemzeti parasztpárti programmal, közbeszó:

— Eddig — mondja — a regátban és Besszarabiában egységes hitközségek voltak. Most önként háromféle hitközséget akarnak.

Vlad kultuszminisztert a közbeszólásra elhagyja az öuralma. Magából ki kelve, ugrik fel padjáról és dühösen ordítja Rosenberg felé:

— Ha magának nem tetszik, lépjen ki a nemzeti parasztpártból!

A kultuszminiszternek ezt a kvalifikálatlan inzultust az első pillanatban dermedt csend fogadta, majd egy-zerre

elementáris erővel akkora vihar tört ki, amilyenre még nem volt példa a bukaresti kamara falai között.

Rosenberg a váratlan inzultustól szinte megkövülten áll a helyén, majd erőlyesen felkiabálja a zsvajti:

— Csak jogom van tiltakozni egy olyan javaslat ellen, amellyel nem azonosíthatom magamat?

A zaj egyre nagyobb lett. Vlad kultuszminiszter öklével veri asztalát és így kiáltja:

— Vonja le a konzekvenciát, lépjen ki a pártból!

Egy hang közbeszó: Nem türünk

Uj rend a Magyar Színház mozi-előadásaiban Óriási kedvezmény a közönségnek Jelentés

A Magyar Színház mozi-igazgatósága minél inkább kedvében akar járni a gazdasági válság által sújtott középső közönségnek. Elhatározta tehát, hogy hétfőtől (e hó 22-étől) kezdve teljes két és félórás műsort fog adni.

Minden egyes műsorban két hatalmas újdonságot fog bemutatni. Minden egyes műsor 16—18 felvonás lesz. Szóval minden egyes előadás keretében két teljes műsort fog kapni a közönség.

Ennek dacára a helyárak egy banival sem emeltek. A Magyar Színház megmarad a világ legolcsóbb moziháza, ahol a jegyek ára: 30, 20 és 10 lei.

Az előadások kezdete hétfőtől kezdve: 4, 6¹/₂, és 9 óra! Az első ilyen kettős műsor látható: Hétfőn 4, 6¹/₂, és 9 órakor, kedden 4 és 6¹/₂ órakor és szerdán 4, 6¹/₂ és 9 órakor.

A szerelem iskolája.

Az amerikai filmgyártás legújabb, legszedületesebb remeke. Hétfelvonásos dráma. Főszereplők: Ester Ralston és Lane Chandler.

Akit fölvet a pénz.

A legkacagtatóbb amerikai bohózat 7 felvonásban. Főszereplő: Richard Dix.

Ezenkívül két nagyszerű burleszk-újdonság, mint kísérő műsor!!!

get. De nem kényszerítheti rá ezt az egységet.

Ötven bani zsidónként

Landau: Lengyelországban, ahol a legnagyobb tömegben élnek az ortodoxok, egységes hitközségek vannak. Amikor beérkezett ez a javaslat, a hitközségek államsegélyéről is szó volt. A javaslat kimondta, hogy egy községben csak egy hitközség létesülhet szubvencióval. Tudják, mit jelent ez? A költségvetés egymilliárdötvenmilliót irányoz elő az egyházak államsegélyére. Noha a zsidóságot számarányánál fogva 60—70 millió illetné meg ebből az összegből, a hitközségek előbb 7 milliót kaptak, majd felerülték ezt az összeget 10 millióra, ami azt jelenti, hogy 7 lej esik egy zsidóra. Ugy azonban, ahogy ez a javaslat tervezte, 50 bani jutott volna egy-egy zsidóra. A javaslat ebből a szempontból is tenkreteszi a zsidó hitközségeket.

Erre a közbeszólásra a botrány elérte tetőfokát. A többségi képviselők a miniszteri padsorok elé rohannak és egy részük pedig Rosenberg képviselő elé csoportosul.

„Lépjen ki Vlad a pártból“

Amikor Vlad miniszter harmadszor is elkiáltja magát, hogy yRosenberg lépjen ki a pártból, a többségi képviselők Vlad felé kiáltják:

— Micsoda hallatlan diktatura ez! Lépjen ki maga a pártból. Ki hallott ilyet? Joga van Rosenbergnek tiltakozni a javaslat ellen. Vlad miniszter hagyja el a pártot.

Az elnöklő Hatieganu azzal vet véget a botránynak, hogy tíz percre felfüggeszti az ülést. A képviselők kivonnak a folyosóra és leirhatatlan izgalommal tárgyalják az inzultust. A moldovai és besszarabiai képviselők, akik között igen sok a parasztruhás honatya biztosítják Rosenberget teljes szolidaritásukról.

Fel kell vetni a bizalmi kérdést

— Fel kell vetni a bizalmi kérdést, hangoztatják egyesek. Huszonnégy órán belül el kell intézni ezt a kérdést. Vlad nem maradhat meg sem a miniszteriumban, sem a pártban.

Pompliu Joanitescu egy csoport bessz

arábiai és moldovai képviselővel az élv Vlad kultuszminiszter elé tartja a párt alapszabályait, amely világosan intézkedik arról, hogy

a képviselő felszólalhat olyan törvényjavaslat ellen, amely lelkiismeretével ellenkezik.

Az erdélyiek csillapítani igyekeznek a besszarabiai és moldovai képviselőket, akik egyre nagyobb felháborodással tárgyalják az eseményeket és kijelentik, hogy

ebből a javaslatból nem lehet törvény.

Vlad kultuszminiszter egyik csoporttól a másikig jár, békíteni igyekszik, de eredménytelenül. Spontán elhatározásból

több mint 30 többségi képviselő iratkozott fel, akik a javaslat ellen beszélni akarnak a mai ülésen.

Amikor az ülést újra megnyitják, Landau képviselő folytatja beszédét, részletesen beszél Schor rabbiról, aki a javaslat inspirálója és adatszertien változja különböző üzelmeit és törvényellenes cselekedeteit.

Vlad Schor védí

Vlad: Nem értem miért támad olyan személyt, aki nincs jelen. A régi törvényt Fildermann csinálta, ő volt akkor a kultuszminiszter.

— Időbeli tévedés, ríposztok Landau szellemesen. Amikor a régi kultusz törvény készült, Fildermann még az Önök szövetségese volt. Lupu, akit parasztpárti programmal választottak meg, volt a diszelnöke annakidején az Unióéának.

A németek nem szavazzák meg a javaslatot

Landau nagy hatást keltett beszéde után Haase németpárti képviselő szólal fel, aki rendkívül alapos és érélyes beszédben fejezte ki esodálatát a felett, hogy a zsidóság megkérdése nélkül akarnak reagjuk oktroálni egy ilyen javaslatot. Epen ezért kijelentette a németpárt nevében, hogy nem szavazza meg a javaslatot.

A közigazgatási reform vitája

A délutáni ülésen megkezdtek a közigazgatási reformjavaslat szakaszonkénti tárgyalását, amelynek során Fischer József dr. javaslatára két módosítást fogadtak el, majd Madgearu miniszter beértesztette a tözsdék ujiaszervezéséről szóló törvényjavaslatot.

Ezután folytatták a közigazgatási reformjavaslatról szóló vitát melynek során Omer Vachbi a dobrudzsai török lakosság nevében nyilatkozatot olvas fel, amelyben magáévá teszi a törvényjavaslatot. Emil Fagure a liberálisok kivonulását kritizálja, majd folytatják a szakaszonkénti vitát. A 32-ik paragrafusnál Manu lekész módosítást indítványoz oly értelemben, hogy a pretor a jövőben ne legyen értesíthető a községi tanácsok üléseiről.

Virto belügyi államtitkár a javaslat visszautasítását kéri, miután a pretor a központi hatalom képviselője s mint ilyen ellenőrzési joggal rendelkezik.

Parlamenti iniciatival törvényjavaslatot nyújtanak be ezután, amely nyugdíjat biztosít Valeriu Braniste és Altini erdélyi nemzeti harcosok özvegyei számára.

Mihail Pogovici pénzügyminiszter újabb adóemelési javaslatot terjeszt be ezután a kamara elé. A törvényjavaslat az értékes fémtárgyak illetékének 10 százalékkal, a kazánok, gépek biztonsági ellenőrzési illetékének 10 százalékkal, a kikötői illetékek egy fel százalékkal való emeléséről rendelkezik.

Hirdessen az Uj Keletben

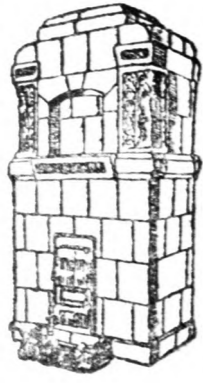
Vasárnap
Háló
Háro
LEGUJABB MODELLEK!
Hir
által a
gy
különö
isításba
BER
M
Prospe
Kilója
eset
A női
GBL
GBL
GBL
GBL
Zsid
Oszkár
Ses Iré
Bar-Ko
sek,
món
Kapha
ban.
ese

Hallottak-e a

Három koronáról

LEGJABB MODELLEK!

Figyelem!!

Baranyai György

alsótűnői cserépkályha gyárának lerakata és központi irodája

Brassó,

Vasut-utca 58. szám, a vámmal szemben.

Legszebb kivitel!

Gyári árak!

LEGSZEBB SZINGEK!

Hírneves orvosok

Által ajánlott esodás hatással bíró **gyógyiszap**, különösen köszvény, reuma, idegsokk, ismétlődő fejfájás, házlag alkalmazható. Kapható:

BERNAT gyógyiszapfürdő
MARGHITA, jud. Bihar.

Prospektus ingyen. Fürdőtulajdonosoknak nagy kedvezmény. Kifője 10 lei, 25 kifő rendelés esetén díjtalan csomagolás.

A női

Selyem-harisonyák

mindigben utóélethetleneit

- GBL „Edelross” Lei 400
- GBL „Elite” „ 350
- GBL „Diamant” „ 310
- GBL „Dollar” „ 170

Képe mindenütt csak igazolt, eladandó — az igazsággal ellátott — harisonyák és meg fog győződnie arról, hogy a jó mindig a legolcsóbb.

Utóélethetleneit minden utánzatot

Zsidó ifjúsági könyvek:

- Oszkár bácsi zsidó meséi — 30 lei
- Sas Irén: Kol-nidre — — — 30 „
- Bar-Kochba (Elbeszélések, versek, szindarabok gyűjteménye) — — — 60 „

Kaphatók az Uj Kelet könyvosztályában. (A pénz előzetes beküldése esetén portómentes szállítás.)

Még csak bíróság elé sem állítják a fascista összeesküvőket

Eltussolják a komplottot, mert a kormány kerülni akarja a nyilvános tárgyalást

(Bucuresti-Bukarest, július 20. Az Uj Kelet tud.) A Lupta úgy értesül, hogy miután a vizsgálat során bebizonyosodott a Stoica-féle fascista komplott teljes komolytalansága, az ügyet nem is fogják a bíróság elé hozni, hanem feyelmi uton járnak el annak szereplőivel szemben. A lap úgy tudja, hogy a komplottban résztvevő tiszteket és katonákat megrendszabályozzák, a tartályos tiszteket törlik a hadsereg létszámából, a tisztviselőket pedig elbocsátják a szolgálatból.

A Lupta híre érthető feltűnést keltett az egész országban. A híradás ugyanis akkor lát napvilágot, mikor a demokráta lapok az ostromállapot felfüggesztésére való hivatkozással követelték a kormánytól, hogy a vizsgálat vezetését vegye ki a katonai hatóságok kezéből és adja azt át a rendes polgári igazságügyi fórumoknak, amelyeken hatáskörbe a vizsgálat lefolytatása tartozik. Nyilvánvaló azonban, hogy a kormány minél kisebbre akarja redukálni a komplott méreteit és a diktatúristák

reklamirozását akarja elkerülni a kérdés teljes eltussolásával. Nemkevésbé valószínű az is, hogy a tárgyalás során különböző momentumok merülhetnek fel és kompromittáló adatok olyan személyek ellen, akiknek kompromittálása egyelőre nem áll a kormány érdekében. Ha ugyanis igaz, hogy a Stoica-féle komplott valóban teljesen nevéstéges volt, nem kevésbé igaz az is, hogy a komplott gondolata magasabbrangú agyakban született meg.

Megszüntetik a közlekedésügyi minisztériumot is

Az új törvény leépíti a minisztériumi vezérigazgatóságokat is. Vlad Aurel ragaszkodik tárcájához

A liberálisok ősszel visszatérnek a parlamentbe

(Bucuresti-Bukarest, július 20. Az Uj Kelet tud.) A régenstanács szentesítette a minisztertanács átszervezéséről szóló törvényjavaslatot amely a jövő héten kerül a parlament elé. Min azt már többször megvitte, a törvényjavaslat hét minisztérium megszüntetéséről rendelkezik. Érthető, hogy a kormányból kikérülő miniszterek körében meglehetősen lehangoltság uralkodik és a miniszterek, akik már elő-holnapra elveszítik az exelenciás címet, nagy erőfeszítéseket tesznek azért, hogy tárcájukat megtarthassák. A leginkább agyaltatik Vlad Aurel ragaszkodik a miniszteri stábjához. Vlad memorandumot készített, amelyben azt fejtegeti, hogy a közlekedésügyi minisztérium megszüntetése súlyos károkat okozna az államnak, mert az ön-

magukra hagyott egyházak anarchikus állapotot teremtenének. Ugyancsak ragaszkodik a miniszterséghez Pan Halippa is aki odig Beszarábia minisztere és közmunkügyi miniszter volt. Szerencsétlenségére az új törvény mindkettőt megszünteti. Hír szerint Pan Halippa akciót indított a beszarábiai parlamentárok között, akiket arra akar rávenni, hogy követeljék Maniutól Beszarábia reprezentánsának a kormányban való megtartását. Híre járja annak, hogy a törvény hét minisztériumon kívül a közlekedésügyi minisztériumot is megszüntetik, amelyre a CPT és a posta autonómiájának megszavazása után nem sok szükség van. A kikötő igazgatóságát és a hajózási igazgatóságát, melyek gazdátlanok marad-

nának, az ipariügyi minisztérium hatáskörébe utalják át. Az új törvény nemcsak a miniszterek, de a minisztériumi főtisztviselők között is általános elégettelenséget váltott ki. Az új törvény ugyanis megszünteti a vezérigazgatóságokat. A jelenlegi vezérigazgatók megtartják címüket, de már becsúszott tisztviselők fognak működni. Nyugdíjaztatásuk után állásuk végleg megszűnik. A törvény a jövőben az igazgatókat is felelőssé teszi minden általuk referált és aprotált aktaért. Bucuresti-Bukarest, július 20. — A Lupta értesítése szerint a liberálisok ősszel visszatérnek a parlamentbe. Velük együtt visszatérnek természetesen az avescarások is.

Kirabolták a máramarosszigeti postahivatalt

Négyszázezer lej készpénzt és négyszázezer lei bélyeget raboltak el a modern technikai eszközökkel dolgozó betörők

(Sighetul Maratiei-Máramarossziget, július 20. Az Uj Kelet tud.) Máramarossziget lakosságát hallatlan izgalomban tartja az a vakmerő betörés, amelyet péntekről szombatra virradó éjjel követtek el a posta épületében, eddig még ismeretlen tettesek. Szombaton a kora reggeli órákban a takarítónő vette észre, hogy a posta földszinti helyiségében elhelyezett Wertheim kassza fel van törve. A megremült asszony azonnal fellépett a Bredescu postaigazgató és értesítették a hatóságokat is. Az igazgató rémülten konstataulta, hogy az egyik kassza fel van törve o abból az oda előző nap elhelyezett 400.000 lej készpénz és 440.000 lej értékű bélyeg eltűnt. Már az első pillanatban megállapítható volt, hogy a betörést rendkívül körültekintéssel és csak a helyzettel ismerős egyén vagy egyének követtek el. Az első órákban megtartott vizsgálat után a betörés további részleteire is világosságot vetett.

A posta terméke az épület alatti pincéből jutottak be a tettesek. Teljesen valószínű az a feltevés, hogy a tettesek az előző este elzárkóztak a postahivatal alatt levő pincébe és röviddel a tisztviselők eltávazása után munkához láttak. Sikerült a kétségtelenül modern eszközökkel felszerelt betörőknek a vastag elválasztófalat áttörni és így feljutni a terembe. A betörőknek tudniuk kellett, hogy a kasszákban éppen az előző napokban helyezték el a postahivatal nagyobb pénztárcáit. A teremben két hatalmas Wertheim-kassza áll, mind-

a rendőr őrszemek. A főkapitány kijelentette, hogy a betörők igen intelligensen dolgoztak és hogy véleménye szerint hárman lehettek. A hatóságok széleskörű nyomozást indítottak a vakmerő betörők kézrekerítésére.

Cserépkályhák

legszebb kivitelben színekben, modellekben és nagyságban.

Elsőrendű gyári árak.

Kérjen árajánlatot!

„Terracotta”

cserépkályha gyári lerakat

Brassó, Vasut-u3/a

Málnási Mária-forrás

Természetes alkalikus sósgyógyvíz. A legjobb nyálkaoldó gyógyszer. Gyomorégést azonnal megszüntet. — Mindenütt kapható!

Kutkezelőség: **Brassó. Főlerakat: Bognár & Szántó Rt. Ciuj-Kolozsvár. — Telefonszám: 72.**

Történelmi hazugság!

Ha a XIX. század nagy európai könyvtáralapításaitól eltekintünk, akkor a világhistoriának eddig legnagyobb könyvtára, az egykor nagy hírű alexandriai könyvtár volt, amelyet a fáraók kései utódja, II. Ptolemaios alapított az atyja alatt összegyűjtött 50.000 kötetnyi kéziratból. Krisztus előtt félszázaddal görög, római, hindu és egyiptomi kéziratokból itt már 700.000 kötetnyi anyag volt együtt a könyvtár a királyi palota szerves alkotórésze volt. A római kultúra hírnöke, Julius Caesar volt az, aki ekkoriban megtámadta az egyiptomi könyvtárat, azt felgyújtotta s a gyönyörű nagy könyvtár majdnem teljesen leégett. El sem igen képzelhető, mennyivel tökéletesebb lenne a képzelt emberiség szellemi fejlődéséről, ha ez a szerencsétlenség el nem következne. A leégett könyvtár pótlására aztán Marcus Antonius, aki tudvaleg szerelmes volt Kleopatra alexandriai királynőbe, a leg híresebb kisázsiai könyvtárat, a pergamonit hozatta el Alexandriába s ekkor újra a régi nagyságát érte el ez a könyvtár. Csak a gyakorlati oktatás céljaira valami 49.000 kötet állott itt az irástudók rendelkezésére. Négyszáz év múlva az alexandriai egyiptusiak Szarapis-ünnepet ültek, mikor az ottani keresztények, Theophilos érsek vezetésével megrohanták az ősi könyvtár épületét és tövig égették azt.

Ez a nyers történelmi igazság, amely a maga korában persze dicsőség számba ment, amelyről azonban későbbi, kultúraltalabb korok úgy érezték, hogy itt valami súlyos kulturbűntény történt, melyért a felelősséget illeték valaki másra áthárítani. Így született meg a XIII. században egy legenda az alexandriai könyvtár pusztulásáról, amely ha nem is felel meg a történelmi valóságnak, viszont megvan az az előnye, hogy rendkívül csattanós formában örökíti meg a kulturbűntárságnak ezt az örökté szegyenletes tényét. Ez a legenda, amelynek egy Bar-Hebraeus nevű órmény író a szerzője, azt mondja, hogy Omár kalifa főhadvezére, Amru, 640 december 21-én vette be Alexandriát. Amrunak volt egy Johannes Philoponos nevű görög bölcselő barátja ennek akarta volna a könyvtárat odaajándékozni. Előbb azonban kötelesszerűen jelentést tett a dolgról Omár kalifának, aki ezt a nevezetes választ adta légyen:

— Vagy azt tartalmazzák azok a könyvek, ami amugy is benne van az Alkoránban s akkor ugysis haszontalanok, vagy pedig más van bennük, akkor pedig károsak!

S erre azután kiadta volna a rendeletet, hogy a könyvtárat el kell égetni. Bar-Hebraeus részleteket is elmesél hogy Alexandria 4000 fűrdőjét, hat hónapon keresztül, hogy fűtötték a nagynevű könyvtár kötetivel. Ezzel szemben bizonyított tény az, hogy Amru elfoglalta ugyan a várost, adót is rótt ki rá, de semmihez hozzá nem nyult; az is tény, hogy Philoponos már jóval Alexandria bevétele előtt elhunyt.

Arra azonban jó volt ez a legenda, hogy az embereket megtanította arra

eszmélniök, mi lenne akkor, ha netán egy újabb ilyen legendabeli kalifa törné rá a világra és az egy Alkoránon kívül minden más könyvet elégettetne. Szám-talanszre próbálkoztak meg azóta régibbi és újabb időkben, hogy összeállítsák annak a néhány könyvnek a listáját, amelyet ilyen elemi katasztrófából meg kellene feltétlenül menteni, az emberiség újabb Alkoránjává tenni.

A Dante-kiadó vállalkozott erre a nagy megmondolást, óriási világirodalmi ismereteket és kifinomult ízlést követelő feladatra: negyven kötetben összegyűjtötte a világirodalomnak azokat a remek-

műveit, amelyek a modern ember szellemi poggyszákhöz tartoznak s amelyek nélkül a mai emberiség szellemiségét lehetetlen lenne az utókornak körülírni.

„Halhatatlan Könyvek”-nek nevezte el ezt a sorozatot, amelyben valóban ott találjuk a mai világirodalom minden mulhatatlan remekét. Az illető írók névsora bizonyítja leginkább ennek az állításnak igazi voltát. Ott találjuk Barbusse, Bulwer, Daunet, Dickens, Dorgeles, Gebineau, Gogoly, Hermant, Victor Hugo, Pierre Loti, Emil Ludwig, Thomas Mann, Meredith, Prus, Remarque, Renan, Reymont, Romain Rolland, Strind-

berg, Turgenyev, Wassermann nevét s mindezeket kívül közöttük szerepel a világháború utáni magyarságnak tragikus nagy regényírója, Szántó György is, aki méltó utódja a nagy magyar regényíró triászának és legkiteljesedettebben fejezi ki a mai magyarság világhistoriái elhivatottságát.

Bizvást elmondhatjuk, hogy ezeknek a neveknek mindegyike méltó arra, hogy valami nagy katalizmosz esetén is a megmentendő könyvek sorába tartozzék. Mai nemzedékünk „halhatatlan” jelkiséget és értéket joggal képviselik.

Amerika közvetít Oroszország és Kína között

Az orosz csapatok átlépték a kínai határt és felvették a harcot a kínai csapatokkal. Ostromállapotot hirdettek ki a határ mentén. Száz-százezer főnyi két hadsereg áll egymással szemben az Amur-partján

Páris, július 20. A Havas ügynökség közli az amerikai Associated Press Mandzsuriában lévő tudósítójának jelentését, mely szerint az orosz csapatok a keletkínai vasut két határállomása mellett széles frontban átlépték a határt és két helyeséget, Mandzsulint és Pogranciskáját elfoglalták. A kínaiak erre főrobbantották a Pogranciskája felé vezető alagutat és az Amur folyó hidját, hogy az oroszok további előnyomulását megakadályozzák. A két elfoglalt község közül az egyik a transzbajkáliai határon, a másik Vladivosztozk közé lében fekszik. Pogranciskája körül erős ágyuzást is lehetett tegnap hallani. Orosz részről a támadásban lovasság és tábortűzesség vett részt. Az orosz vladivosztocki flotta szintén harcba készen cirkál és több orosz hadihajó a kínai kikötők előtt áll. San-Fen-Ho öbölben a kínaiak aknákat raktak le.

London, július 20. Azo orosz csapatok betörését a mandzsuri határon Japánból és Kínából érkező táviratok egyaránt megerősítik. Tokióban azonban az a vélemény, hogy ennek ellenére is valószínű, hogy a háborút el lehet kerülni.

A két község elfoglalása után ugyanis az oroszok megállítottak és egyelőre újabb összeütközésekre nem került a sor.

A kínai nemzeti kormány külügyminisztere is annak a reményének adott kifejezést, hogy a fenyegető háborút még sikerülni fog elhárítani.

Orosz részről viszont azt hangoztatják, hogy a szovjet nem üzen hadat Kínának, amíg kínai csapatok nem támadnak. Hogy azonban Moszkvában komolyan számítanak minden eshetőséggel, arra mutat az is, hogy a harmadik inter-nacionale próklamációt bocsátott ki a világ proletáriátusához, melyben

felszólít minden proletárt, hogy az ő ügyükért megvívandó harcban álljanak a szovjet oldalára.

A nagyhatalmak diplomáciája szintén nagy erőfeszítéseket tesz, hogy a konfliktust az utolsó órában meggátolja. Briand tegnap fogadta az orosz és kínai követeket és mindkettőt felszólította, hogy közvetítsék kormányaikhoz Franciaország azt a javaslatát, hogy a konfliktust békésen intézzék el. Hasonló fölhívással fordult Washingtonban Simpson külügyi államtitkár is, az Egyesült-Államok fővárosában akkreditált követekhez, figyelmeztetve őket arra, hogy ugy Kína, mint Oroszország kormánya aláírták a Kellogg-egyezményt, amivel kötelezték magukat a döntőbíróóság igénybevételére.

Oroszország elfogadta Amerika közvetítését

Washington, július 20 Moszkvai távirat szerint a szovjet hajlandó az Egyesült-Államok békeközvetítését elfogad-

ni és a konfliktus elintézését vegyes bizottság elé terjeszteni. A szovjetkormány csak azt köti ki, hogy ez az inter-venció minél gyorsabban történjen, mert Szovjetországának óriási vagyoni érdekei forognak kockán. Londonból érkezett híradás szerint Stimson amerikai külügyi államtitkár mielőtt magához kérette volna a kínai és orosz nagyköveteket, ezt megelőzően a francia és angol nagykövettekkel tárgyalt. Politikai és diplomáciai körökben Washingtonban Amerika intervenciójából arra a következtetésre jutott, hogy Amerika a Kellogg-egyezmény számára ható erőt akar kivívni.

A genfi Le Journal de Geneve az orosz kínai konfliktusról írott cikkében azt írja, hogy

népszövetségi intervenciónak nem sok értelme volna, mert Oroszország, amely nem tagállama a Népszövetségnek, elutasítaná a népszövetségi közbe lépést.

Genfi diplomáciai körökben ennél az intervenciónál sokkal helyesebbnek tartják az amerikai akciót, mert a Kellogg-egyezményt mind a két fél aláírta és ratifikálta.

Londonban biznak az amerikai közvetítés sikerében

London, július 20. — A sajtó óvatossággal kezel és fentartással fogadandónak jelzi az orosz—kínai összeütközésekről szóló híreket. A lapok annak a reményüknek adnak kifejezést, hogy az amerikai intervenció sikerre fog vezetni s a távolkeleti háborúelkerülhető lesz.

A „Times” tudósítójának jelentése szerint Nankingban nyugodtan fogadták az orosz jegyzéket és nyugalommal néznek a további fejlemények elé. Hivatalos helyen kijelentették, hogy a jegyzék Délkína kormányát egyáltalán nem lepette meg. A kormány ezt a választ várta. A nankingi kormány nem válaszol az orosz jegyzékre, csak a nagyhatalmakhoz intéz a közeljövőben jegyzéket, melyben részletesen megindokolja a vasútvonalak lefoglalását.

Az Associated Press tudósítója jelentí, hogy az Amur folyón horgonyzó orosz hadihajókat Blagovoszcsenszke környékén összpontosították, mert esz-patszálításoknál a hajókra szükség van. Négy ágyunaszád, mint a hajóhad elő-örse, már meg is érkezett Blagovoszcsenszbe.

Hírek terjedtek el arról, hogy a vladivosztocki orosz hajóhad San Fen Ho-öböl és tengersizorosan támadólag akar fellépni, ezért a kínaiak tegnap az öböl bejáratánál aknákat fektettek le.

hozása s a forgalmat addig csak átszállással lehetne lebonyolítani.

Csang-Cso-Lin fia vette át a kínai csapatok parancsnokságát

Páris, július 20. — A Le Matin ma számban Jules Sauerwein az orosz—kínai konfliktus ügyével foglalkozva, annak a reményének ad kifejezést, hogy Briand intervencióján kívül Adatci, mint a népszövetségi tanács jelenlegi elnöke is közbe lép a háborús viszály elhárítása érdekében.

A Daily News arra buzdítja a népszövetségi tagállamokat, hogy sajtójuk útján és külügyi képviselőikkel igyekezzenek Briand akcióját támogatni.

Kínai Turkesztánban, Kasgarban a kínaiak elzárták a határt s a városban kihirdették az ostromállapotot.

Pekingi jelentés szerint a nankingi kormány csapatai folytatják felnyomulásukat Északmandzsuriába irányába.

Csang-Kai-Csek marsall, köztársasági elnök Csan-Cso-Lin fiát, Csang-Szu-Liangot Mukdenbe visszarendelte és megbízta azzal, hogy vegye át a katonai műveletek irányítását.

Aknák, torpedózúzó és ágyuk vonulnak fel.

Pekingi híradás szerint az utóbbi 48 órában növekedett a háborús veszély. Az orosz flotta elhagyta Vladivosztokt. Három torpedózúzó és két ágyunaszád már megjelent a kínai partvidéken és ott manővröz. A kínaiak a San-Fen-Ho öbölben és tengersizorosan aknákat raktak le. Északmandzsuriában az orosz repülőraj folytatja intenzív repülőtevékenységét. A karbini oroszok menekülni igyekeznek japán és orosz uralom alatti területekre.

Tokiói híradás szerint Mongóliában részleges mozdulást foganatosítottak. 27.000 főnyi hadsereg orosz tisztiek vezetésével megkezdte a menetelését a határ felé. Az oroszok részéről 100.000, a kínaiak oldalán 150-től 200.000-re becsülik a felvonult csapatok számát. A kínaiak a határvidéken hidakat robbantottak fel. Az oroszok részéről a harcokban lovassági és tábortűzesség vett részt. A kínaiak a határtól számított 100 km-es zónában, bevezették a katonai igazgatást. A kínai kommunista pártol a kormány törvényen kívülnek deklarálta.

Bankok! Gyárak! Vállalatok! Kereskedők! Iparosok!
Saját érdekében felhívom b. figyelmüket modernül felszerelt
nyomdámra és gummi-bélyegző gyáramra.
Modern kisüzem, olcsó árak, izléses munkák!
Kérjen Áránál!
EUGEN KATZ CLUJ,
Strada Regina Maria 37. szám.

Értesítés!
Megnyilt Bucurestiben, a főváros központjában a
„Hotel Venetia”
Str. Pictor Grigorescu 12. szám.
A királyi palota mögött. — Bejárat a Calea Victoriei.
100 modern berendezésű szobával, központi fűtés, minden szobában hideg- és melegvíz. Lift, fűrdő és telefon áll a vendégek rendelkezésére. Nagyon előnyös árak. Utazó urak a tarifából 25% rabatot élveznek. Tisztelettel
„Venetia-szálloda” vezetősége
MO SESCO tulajdonos.

Az Uj Kelet
Főszerkesztő
Fecelős szerkesztő
Bukaresti
Lipsce
Az Uj Kelet
forrás

Mióta a
árát, nap
bet szivok
mintha eg
vetés meg
tani. Elle
követő el
nem elős
végérvény
mondok a
dások pe
tanusíthat
zódnek, h
tát.

Vigaszt
kedtem, h
gondoskod
nek megja
nataim, a
lés direkt
gusztusos
nyujthass
hadának.
gondoltam
ról-hónap
latos két
ni. Erről
Csak épen
ciál” közü
ménység
elszívását
későbbi id
meguntam
naponként
melyik cig
elszívhat
ember „St
dühöngést,
zik delután
Regal val
sabb és m

Vártam
árért s a
penzációt.
Egy hét ó
gyártmány
zom speci
ben és RM
lom és va
dohosabb,
verseny du
hét óta n
megfekszi
torkomat
ni. A mér
düh. Nem
cigareták
doh-ány.

Az emb

Vérszegé
legyengült
vedők ne
Földes-fel
elősegíti a
kitjűnő étv
a legjobb
gélkedő e
munkaked
nél a
gőresős
Vérszegén
mekéket
gyenge fe
hat üveg
lel magre
tára és
Arad, Str
95 lej Ha
nem lesz

— A norvég trónörökös két ember életét mentette meg. Oslo-ból jelentik: A norvég trónörökös és felesége két fiatal embernek mentette meg az életét, akik egy vitorlás hajón a nyílt tengeren nagy veszélybe kerültek. Villájanak teraszán, amely egy fjord közelében épült, Olaf herceg észrevette, hogy a vitorlások nem képesek többé hajójukat kormányozni. Felesége kíséretében azonnal a hajba ugrott, hajócsok segítségére sietett. A trónörökös-pár is a legnagyobb veszélyben forgott, amíg a vitorlás hajó két utasát motorosónakukra vették és a partra szállították.

— Epe- és májbetegségeknél, epék és sargaság esetében a természetes Ferenc József keserűvizet a hasi szervek működését élénkebb tevékenységre serkenti. Klinikai tapasztalatok igazolják, hogy az otthoni ivókúra különösen hatásos, ha a Ferenc József vizet kevés forró vízzel keverve, reggel éhgyomorral iszadjuk. Kapható gyógyszerárakban, drogériákban és fűszerüzletekben.

— Emberbőrbe bujt bestia. Párisból jelentik: A rendőrség letartóztatta Sidney James Harle angol állampolgárt, aki egy négy éves kislány ellen mérenyletet követett el, majd megölte a gyermeket, azután becsomagolta és a Szajna partján rejtette el a holttestét. Első kihallgatása alkalmával a gyilkos azzal a közkeletű mesével állott elő, hogy biciklivel elgázolta a kislányt; a rendőrség faggatására azonban beismerő vallomást tett. Elmondotta, hogy a kislányt lakására csalta és csak azért fojtotta meg, mert segítségért kiáltott.

— Tizenöt évre ítélték a Humanité volt kiadóját. Párisból jelentik: A törvényszékben kedden tárgyalták Denisnek a Humanité című kommunista lap volt kiadójának büntetését. Denis azzal vádolták, hogy lapában az antihumanista tendenciájú közlemények egész sorának adott helyet. A bizottság a perbeszédet elhárkítása után tizenöt évi fegyházra ítélte Denis, akinek büntetésében azonban összevonásokat eszközöltek, úgy hogy körülbelül csak öt évet kell majd leélnie. Az ítélet lapkiadó felebezett.

A Loteria Sinistratilor
(Károsultak sorsjátéka)
második huzása
5845 nyereménnyel
összesen
7,000.000 lei
értékben.
Egy két a 25 leies darab-
ból álló sorsjegy ára 50 lei
Bukarestben
a sorsjegyek kaphatók a bankokban,
a Kárségélyző Bizottság központi
vezetőségénél Str. Bateriailor 22 és a
mozgó-árusok át.
Vidéken
a sorsjegyek kaphatók a bankokban,
a megyei kárségélyző bizottságoknál
(Prefectura) és községi albizottsá-
goknál (Primaria).

Huszonegyedik napja éhségstrájkolnak a kolozsvári kommunista-per elítéltejei

Az éhségstrájkolók merően kitartanak amellett, hogy rájuk is vonatkozik az amnesztia

(Cluj-Kolozsvár, július 20. Az Uj Kelet tudósítójától.) A mai nap folyamán lesz 24 napja annak, hogy a kolozsvári hadbíróóság által elítélt politikai foglyok éhségstrájkba léptek. Amint az éhségstrájkolók hozzátartozói mesélik, az elítéltek rettenetes állapotban vannak. Ez az éhségstrájk már az ötödik, amit az elítéltek aránylag rövid idő alatt lefolytatnak és talán annak tulajdonítható, hogy a strájk olyan nyomokat hagyott legnagyobb részükön, hogy annak következményeit valószínűleg egész életükön keresztül meg fogják szenvedni. A strájkolók közül hárman tüdőbajt, ketten szívbajt, egy pedig vesebajt kapott. A mai nap folyamán különben az egyik elítélt: Máthé Neumann Ernő a kolozsvári lapok szerkesztőségének levelet küldött, amelyet — mint írja — utolsó erejének összeszedésével mondott tollba. Máthé Ernő az ügy jogi oldalának megvilágítására az alábbi adatokat közli annak bizonyítására, hogy teljesen jogtalanul tartják az éhségstrájkolókat még mindig fogva.

Az amnesztia törvénye szerint, — mondja Máthé levelében, — amnesztia alá esnek a jogerősen el nem ítélt politikai foglyok. Először az amnesztialás első kritériumai fenforgásának esetét vonták kétségbe. Azt állították ugyanis, hogy mivel az ügy a semmitőszék elé került: elhagyta a katonai bíraskodás területét és ezzel jogerőssé vált. A semmitőszék azonban ellenkezőleg prejudikált ebben a kérdésben és így ez az érv elesett. Később kétségbe vonták azt, hogy politikai foglyoknak tekinthetők-e az

elítéltek. Azonban ez az aggályoskodás is önként el kellett esnie, mert maga a Marzescu-törvény, csak azoktól vonja meg a politikai fogoly minősítést, akik eszméiket bomba gyilkok egyszóval terror-eszköz útján igyekeztek realizálni. Magának a hadügyminiszternek az amnesztia végrehajtására vonatkozó utasítás kimondja, hogy a „politikai fogoly” minősítésénél az a szempont a döntő, hogy a tett elkövetőjét nem alantass, önző, egyéni, hanem társadalmi cél vezette legyen. Ugyanez az utasítás a példaként felhozott paragrafusok közt, mint amnesztialandót megemlíti a Marzescu-törvény 11. paragrafusa is egyikét azoknak, melyeknek alapján el lettek a strájkolók ítélve. Miután ebből a szempontból sem fér kétség abhoz, hogy az amnesztia megilleti azokat, akik most már 24. napja strájkolnak egy új érvet hoztak föl azt ugyanis, hogy az ítéletet a Marzescu törvény 1. és 11. paragrafusa alapján mondották ki a miniszteri utasításban viszont csak a 11. paragrafus van benne az 1. nem. Azonban ez az érv sem áll, mert: az utasítás, csak példaként hozott fel az utasítás általános utaló részében kimondja, hogy az amnesztialandó büncselekmények közé tartoznak az államrend elleni bűntettek. A Marzescu-törvény 1. paragrafusa csak általános jellegű. Precíz körülírása a 11. paragrafusban van. Az első paragrafus arról szól, hogy valaki belép egy illegális politikai szervezetbe, a 11. paragrafus arról, hogy valaki tag az illető szervezetben.

— Fogadásból megszökött a repülőgéppel. Londonból jelentik: Izgalmas hajszát folytat a napokban Délangliában egy katonai bombavető repülőgép után. Egy mechanikus, akit egy nagy bombavető repülőgépre osztottak be és akinek a repülésről addig csak elméleti fogalmak voltak, fogadást kötött egyik kollégájával, hogy minden további nélkül elindítja és vezetni fogja a repülőgépet, annak ellenére, hogy még sohasem próbálta ezt a gyakorlatban. Röviddel ezután belépett a repülőgépbe és észrevétlenül felszállt a levegőbe. Kévéssel utóbb a repülőgépet meglepetve látta, hogy gépe, amellyel légi gyakorlatra kellett volna mennie, eltűnt. Az összes környező repülőtereket azonnal értesítették és az országutat is tele voltak autómobilokkal, amelyek mind a megszökött repülőgépet felkutatására indultak. A mechanikus azonban nem akarta magát elfogatni a levegőben s négy órával a start után, visszatért a repülőgépre, a hol szabályszerűen, mint tapasztalt pilóta, földet ért. Ezután a legnagyobb légi nyugalommal cigarettára gyújtott. A légi rendőrség letartóztatta a mechanikust.

— Román, angol, francia, német, olasz, szláv fordítások, levelek, kérvények, tudományos, irodalmi és közgazdasági cikkek. Másolások, sokszorosítások. Dr. Mandei fordítóiroda. Str. Memorandului 9.

UNICUM
borotva
borotvaszappan
borotvafestő szij
borotvaecset
önbortváló készülék
önbortváló pengék
acélárak felülmúlhatatlanok
„Unicum” Kun, Calea Victoriei 2

történt tegnap reggel. Mana Ilie földműves három fiával kiment a mezőre, s az erdőszélen fűvet kaszált, gyermekei pedig néhány száz lépésnyire törökbuszát kapálták. Mana munkájában bement az erdőbe, ahol rablók támadták meg. Letűnték, még melótt segítségért kiáltott volna. Aztán fejével a szoros értalmában levágták a fejét, kiszedték fűszőjéből kevés pénzt és dohányzacskóját s eltűntek az erdő mélyén. A gyermekek csak délután akadtak rá apjuk rettenetesen megocsonkított holttestére.

SZÍNHÁZ — MŰVÉSZET

A Magyar Színház műsora:
Vasárnap d. e. 11-kor: Mozi-matiné, 15 és 10 lejes helyárrakkal: Harry Piet leghatalmasabb attrakciója: Börtön a tenger mélyén. 3 felvonás.
Vasárnap d. u. 3-kor: Kolozsvárotól utó-
jár: Paradisom, vagy Nizzai éjszakák.
Vasárnap d. u. fel 6-kor: Hotel imperial. (Beregi Oszkár és teljes dráma: társulatának vendégjátéka. Rendes helyárrak. Sorozatszám 429)
Vasárnap este 9-kor: Trojka. (Ujdonság először. Beregi Oszkár és teljes társulatának bucsu-vendégjátéka. Rendes helyárrak. Sorozatszám 430)
(Minden előadás keretében két teljes műsor!)

Hétfőn 4, fel 7 és 9 órakor: 1. Akit fölvet a pénz. (Amerikai vígjáték-ujdonság, 7 felvonásban. Főszereplő: Richard Dix). 2. A szerelem iskolája. (7 felvonásos dráma. Az amerikai film-gyártás legragyogóbb remekműve. Főszereplők: Ester Ralston és Lane Chandler). 3. Két kacagtató burleszk. (Kétfős műsor. Két és fél óras előadás. Helyárrak: 50, 20 és 10 lej.)

Keddén 4 órakor és fél 7-kor: 1. Akit fölvet a pénz. (Amerikai vígjáték-ujdonság, 7 felvonásban. Főszereplő: Richard Dix). 2. A szerelem iskolája (7 felvonásos dráma. Az amerikai filmgyártás legragyogóbb remekműve. Főszereplők: Ester Ralston és Lane Chandler). 3. Két kacagtató burleszk. (Kétfős műsor! Két és fél óras előadás! Helyárrak: 50, 20 és 10 lej.)

10könyv 100 lejért.
Az UJ KELET könyvtárának olcsó könyvsorozata.
Knut Hamsun: Őszi csillagok (Regény). 104 lap.
Révész Béla: Orkán. (Eibeszelések). 108 lap.
Forró Pál: Királyi szeretők. (Eibeszelés k). 90 lap.
Dr. Pfeifer Zsigmond: Hipnozis és szuggesztio. 88 lap.
Perfal: Bűnhődés. (Reg.) 160 lap.
E. Mitchell: Összesküvők. (Regény). 172 lap.
Könyv Ady Endréről. 136 lap.
A köztársaság Pompadourja. (Híres bűnesetek) 80 lap.
Hedenszgerma A.: Jónason ur emlékei. (Regény). 88 lap.
Nagy Imre: Zsidó viccek és anekdoták gyűjteménye.
A tíz könyv ára 100 lej és megrendelhető az UJ KELET könyvtárában. (Utánvét 12 lej portóköltiséggel.)

MOZI

CORSO-film-színház műsora:
Vasárnap 3, 5, 7, 9 órakor: Az élő holttest. Hatalmas dráma, Tolstoj regénye után. Főszereplők: Maria Jakobini és W. Pudowkin.
Hétfő 5, 7, 9 órakor utóljára: Az élő holttest. Hatalmas dráma, Tolstoj regénye után. Főszereplők: Maria Jakobini és W. Pudowkin.
Kedd 5, 7, 9 órakor: Premier! Pompás vígjáték slager: A szerelmes diákok. 7 felvonásban. Előjáték: Cimpi, a majom-király szeszencziós produkciója. 2 felv. és a legújabb Paramount világhírű.

GRAND
nyári mozgó műsora. városháza udvarán
Szenzációs 3 premier
Vasárnap és hétfőn este 9 órakor
1. A betiltott és újra engedélyezett erdélyi szépségverseny. A legszebb erdélyi lányok felvonulása az Ellenzék kolozsvári szépségversenyén.
2. A veszedelmes bűbáj. A legszebb szöke amerikai filmszínésznővel: Ralston Estherrel és a Wings főszereplőjével: Arlen Richarddal.
3. Zakariás dudája. Főszerepben Jack Duffy, a világ legközkedveltebb komikus.
Ezenkívül nagyszerű kísérő műsor. Helyárrak: 38, 30, 25 és 15 lej.

Vasárnap
Re
A 8
hog
rői,
(Cluj
let tud
kétlem,
kan les
sem tud
dés fele
vagy n
számu
ugyana
szfinx-s
volt pá
hogy ne
ját épp
szakkör
nek pél
Mert
ember e
akkor i
ismeret
csodálat
amolye
tudja b
kéletes
enyedi
telen a
tudott a
akkor t
nem em
melyel
ítelt em
ban még
napvilá
ságot. D
alábbiak
bát kiti
modik,
ta maga
leti lehe
dulása s
fogtak s
szólesse
dig azon
János m
letes em
ügyvédje
mint lev
dosierja
még sen
védőügy
következ
Becces
megkapta
lasz leha
móltém
Levelél
P
t
Fis
Str. F
Tel
Ny
ujd
Fro
go
k

Reinitz európai felolvasó turnéra készül — ha majd kiszabadul a nagyenyedi fegyházból

A 8844. számú fegyenc védőügyvédéhez intézett levelében bejelenti, hogyha kiszabadul, Európa minden városában felolvasást tart ügyéről, öt kötetben megírja emlékiratait és annak jövedelméből kifizeti védőügyvédjét

(Cluj-Kolozsvár, július 20. Az Uj Kelet tud.) Tehát ismét Reinitz. Nem kélem, hogy e sorok olvasói között, sokan lesznek olyanok, akik még maig sem tudták napirendre térni a régi kérdés felett: kikölt-e tényleg Reinitz vagy nem. A nagyenyedi fogház 8844. számú lakója valóban ma még mindig ugyanaz a megfejthetetlen, titokzatos szifon-szerű pszichológiai rejtély, ami volt pár évvel ezelőtt és bizonyos az hogy nem mindennapi lelki konstrukcióját éppen úgy meg fogják örökíteni a szakkönyvek, mint ahogy megörökítene nek például ma egy kőbonctani esetet.

Mert esodlatos lelki konstrukciója ember ez a Reinitz. Ha nem is gyilkolt, akkor is rejtélyes bűnök terhelik lelkiismeretét. Ha tényleg gyilkos, akkor esodlatos benne az a páratlan lelki erő, amellyel még ma is konokul tagadni tudja bűnait és elrettentő benne az a tökéletes színészi képesség, mellyel a nagyenyedi fegyházból az a szörnyeteg hírtelen a legjobb magaviseletű emberre fordult átváltozni. De ha nem gyilkolt, akkor talán még rettenetesebb, mert nem emberi az a hatalmas felkierő, a mellyel ez az életfogytiglani fegyháza felől ember cellájának sötét homályában még mindig remélni meri, hogy napvilágra fogja tudni hozni ártatlanságát. De Reinitz Jakab, amint az alábbiakban szöszerezte leközlött leveléből látniuk, nemesak szabadulásáról álmodik, de fantáziájában már kirajzolta maga előtt azokat a nagyszerű üzleti lehetőségeket is, amelyek kiszabadulása után valószínűleg milliókat fognak számára hajtani. Akkor természetesen kifizeti védőügyvédjét is, addig azonban legyen türellemmel Giurgiu János, mert hiszen Reinitz Jakab becsületes ember s ebbe legkevésbé van joga ügyvédjének kételkedni, különben is, a mint levelében írja, még a 15 kilogramos dobozja adatai szerint sem csapott be még senkit, hát hogy is tenné azt megvédőügyvédjével. A levél különben a következőképen hangzik:

Igen tisztelt Ügyvéd Ur!

Belső választát melyet régen vártam megkaptam folyó hó 4-én. Sajnos a válasz lehanggolt volt, holott én jobbat reméltem...

Levelében írja, hogy Szatmárra kell

leutaznia, a Cseh iratok tanulmányozása végett, s ehhez pénzre volna szüksége. Továbbá tölem kérde, hogy honnan vegye az utiköltséget? s írják őszintén.

En mindezekre csak a következő őszinte választ tudom adni. Mi sokan vagyunk e fegyintézetben, de azt hiszem, — senki sincs olyan szomorú helyzetben mint én, mert mindenki levelezik, és van valaki hozzá tartozójuk, kitől valami segílyt várhat... Sajnos az én esetem másképpen áll, mivel én a külvilággal (az Ügyvéd urat kivéve) minden összeköttetést megszakítottam, s így nincs kitől remélnék semmit!

Amióta itt vagyok, sem levelet, sem csomagot, vagy pénzt nem kaptam senkitől, viszont az sincs kihez forduljak segílyért. De ha a jó Isten megsegít, és az Ügyvéd ur segítségével sikerülni fog, hogy engem ettől az ocsmány vádtól felmentenek, akkor biztos lehet az Ügyvéd ur, hogy én dusásan fogom fáradságának díját honorálni!

Ellenben, ha az Ügyvéd ur ezen fenakad, hogy honnan fogja Reinitz megfizetni a pénzt, ha felmentik, holott most nem tud szerezni semmit? Erre csak a következő választ tudom adni: Ha engem felmentenek beutazom az egész világot, s ügyemről beszédet tartok mindenféle nyelven, az magától értetődik, hogy csak

az eladott jegyek, melyet előadásomra kibocsájtának, horribilis összegre rugna fel.

Mert csak pénzért fognak engem látni, és hallgatni az én érdekes dolgaimat, melyeken keresztül mentem...

Ügyvéd ur én olyan dobtokon estem át, hogy csudálkozna, hogy ha hallaná elbeszélni. Pl. a csehszlovákiai utazásomat, s az ott tartzkodás alatt, az éjjeli kihallgatásokat. Maga Pengrác a kassai rend. tan. Spiritizmussal dolgozott, a szellemek megjelentek emberi alakokban stb.

Továbbá számítok kiadni egy öt kötetes könyvet ügyemről, melyet mindenféle nyelven akarok kibocsájtani.

Mindezeket csak azért hoztam fel, hogy addig is csak előlegezi nekem az Ügyvéd ur a költségeket, hogy erre elől megfizethető vagyok? megkérdezheti Szatmáron Balázst a legnagyobb ellenségemet, ki jelenleg ott tszki graf. s kik nyomoztak a Reinitz ügyben Román, Cseh és Magyarországon, csak a nyomozó iratok sulya cc. 15 kg. melyet a v. bíró összegyűjtött, de abszurd módon fordult elő, hogy én becsaptam, vagy ados lettem volna vallásoknak! Volt hitetem melyek milliókra rugtak.

Mikor Ön átvette ügyemet én nem is említettem ezeket a fenti dolgokat, mert

A CLUJI
Tacámul
ezüstárugyárban
készült minden darab evőeszköz és dísz tárgy ezen gyárjelleg van elítva.
800-as finomság!
Gyártmányaink minden jobb ékszerüzletben megrendelhetők. Viszonteladók: „TACAMUL” ezüst-áruháza Cluj, Strada N. Torza II/A
Teléfono 4-62

én azon voltam, hogy ön azt gondolja, hogy ez a Reinitz engem falhoz akar állítani, ha majd kiszabadul akkor fog fizetni.
Ezek után kérem Önt Ügyvéd ur, mivel tudomására hoztam, hogy áll jelenlegi helyzetem őszinte választ várok Öntől.
Mittelmánról, kiről érdeklődött, csak annyit írhatok, hogy levettek neki minden évből három hónapot s ez év Novemberben szabadul.
Kérésemet megújítva s választát várom maradok
kiváló tisztelettel:
Reinitz Jacob
No. 8845.
Aiud. Ia 10 Julie 1929.

Hatvanmilliárd lej befektetéssel átszervezik a német birodalmi vasutakat

Három év alatt nyolcezer új személykocsit helyeznek forgalomba

Berlin, július 20. „A német birodalmi vasutat átszervezni kell”. — ezt a jelszót már nagyon régen hangoztatják Németországban. Ugy látszik a program most már nemsokára megvalósul mert a birodalmi gyűlés információs bizottsága legutóbb hosszas tárgyalásokat folytatott a birodalmi vasut vezetőségével. A vasut vezetői közölték a parlamenti bizottsággal, hogy a birodalmi vasutnak sürgősen szüksége volna 1400 millió marka beeketésre. Ezt a megdöbbentő összeget a parlamenti bizottság tagjai a legnagyobb nyugalommal vették tudomásul és nagyon valószínű, hogy a német államvasut hamarosan meg is kapja a kívánt összeget.

Ilyen körülmények között három év alatt sikerülne 8000 új személykocsit forgalomba állítani, összesen 480 millió marka befektetére. Ezt a megdöbbentő tervbevet a birodalmi vasut vezetősége úgyhogy mindezeknek a költségeknek fedezésére három éven keresztül évi 644 millió márkára volna szükség. Ebből 500 milliót akarnak kölcsön útján megszerezni, 144 milliót pedig a bevételek gyarapítása után szeretnének elérni. Ritkán fordult még elő, hogy vasuttársaság ilyen óriási összegekkel operált volna, de azért, amint Quatz kifejti, ennek a horribilis összegnek egyetlen filérje sem menne felesleges célokra.

Dr. Reinhold Georg Quatz titkos tanácsos, képviselő, a német vasutügy egyik legnagyobb szakértője most cikket írt erről a kérdéssel Kiderül a cikkből hogy valóban szükség van erre a hatalmas összegre. Az államvasutak felszerelése és pályatestjei meglehetősen rossz állapotban vannak. Alapos javító munkát kell itt végezni. Így például az alagutak, ma gasvasutak s különböző pályabiztsági intézmények karbantartására és kijavítására esetleg ujjáépítésére évi 30 mil-

JOSIF IZRAEL
szőrmeáruháza ujonnan átalakítva megnyílt.
Cluj-Kolozsvár, Calea Victoriei (v. Kossuth L.-u.) 2.

Pékek!
Szárz
tűziléc
kapható:
Fischer-fatelep
Str. Enescu 15. (Gyufagyár-ucca)
Telefonszám: 1300.

SZABÓ JENŐ divatkülönlegességek nagyáruházába CLUJ
Nyári divat-ujdonságok! u. m.: mintás foulard-selymek, crep de chinek, mousselinok ruhára, gyapju- és selyem-georgettek komplékra
Nyári divat-ujdonságok! Trico fürdőruhák nagy választékban
Frótier anyagok fürdőköpenyre
nagy választékban megérkeztek.
1 darab flanel takaró Lei 150.

Julius 21.
Mama Ilie föld.
a mezőre, ő
alt, gyermekei
ire töröküzat
özben bement
madták meg
ritségért kiált
vel a szó szo-
fejét, kiszed-
ét és dobány-
dó mélyén. A
akadtak rá
nkított holttes

VÉSZET

Műsora:
ozimatiné, 15
zi: Harry Piel
őja: Börtöm
vonag.
ozsvárt utól-
gy Nizzai éj-

Hobeli impe-
teljes drámai
éka. Rends
429)
a. (Ujdonság
és teljes tár-
játéka. Ren-
szám 430.)
u két teljes

1. Akit föl-
vigjáték-uj-
Főszereplő:
reitem iskolá-
Az ameri-
oróbb remek
Ester Ralston
Két kacagató
Két és fél-
ak: 50, 20 és

kor: 1. Akit
kai vigjáték-
Főszereplő:
elem iskolája
Az amerikai
ob remekmű-
Ralston és La
ncagató bur-
Két és fél-
ak: 50, 20 és

II

Műsora:
Az élő holt-
Tolstoj regé-
Maria Jako

Az élő holt-
Tolstoj regé-
Maria Ja-

ier! Pompás
mes diákok-
Cimpi, a
produkción
Paramount

aza udvarán
er

9 óraker
délyezett er-
szébb erd-
Ellenzék kö-

A legszöbb
vel: Ralston
szereplőjével

réppen Jack
tebb komi-

érő műsor.

aj.

A Mihajlovics Sándor új istene

A cárok unokája vallást alapít

„La religion du néant” — a Nincs vallása: a bolsevizmust nevezi így, ha beszélünk róla, a regényíró Dmitrij Mereszkovszki es igaza van. Aki valaha oroszok között élt, az tudja, hogy Isten az orosz egy minden tekervényeiben állandóan jelen van! A bolsevik legújabb törvénye teljes szabadságot biztosít minden vallásnak és vallásellenes propagandának — a fogalmazás egészen orosz, mert orosz látásban a vallásellenes propaganda is a vallások egyike. Uccára szórták a cári emberistenek esztétikáját: s most térdelőn állnak az oroszok előtt a Vörös Tereken a bolsevizmus szentélye. Nincs Isten, nincs vallás, nincs túlvilág: de örök a Megváltó Marx és az ő prófétája Lenin.

A világmegváltás specifikusan orosz gondolat: ebben egy a cár, a tovaris, a muzsik a diák, a prostituált a színész és a nő herceg. Az egyik karddal, másik keresztel, esetleg kancsukával, késsel vagy szuronnal, sőt sarlóval és kalapáccsal, vagy akárcsak egy új művészzel, egy új táncfajjal, vagy házépítéssel, amely azonban „az egyetlen jó” és amelyet tehát az egész világgal el kell fogadtatni okvetlen, ha kell egy vértenger árán. Minthogy pedig az emigránsok, kiszorulva az aktivitásból, a világmegváltást inkább a szellemekben folytatják egy pillanatra sem lepett meg a hír, hogy Szasa Mihajlovics Romanov, I. Miklós cár unokája és II. Miklós cár sógora, egy új egyházat alapít.

A hír, mint mindig, ilyen alakban nem egészen igaz. A nagyherceg, egy görnyedthátú, hetvenévi körüli, nyílt szemű öreg ur, aki nyesett szakállával, fölpedert bajusszal olyan mint egy megvénytült Miklós cár, ezt minden kerülgetés nélkül magyarázta meg nekem.

Egy óriási lakáj (a precbrázonszki-ekre gondoltam, a nagy cár testőreire, akiknek egyike sem volt két méternél alacsonyabb), igen, egy ilyen dallás gí-gász vezetett be hozzám egy egyablakos kis szobába, ahol egy másik irógép is kattogott, azon a cetrill-betűs Underwoodon kívül, mely mellől felélt a szürkeruhás öreg nagyherceg hogy fogadjon. Egy pillanattal tenyerembe éreztem a réveteg fehér kezét és néztem a széles, magányos aranyvívít a növendékujján. „Annyi igaz” felelte a kérdésemre, hogy „Isten megnyilatkozott előttem az elhagyatottság napjaiban. Voltam mérhetetlenül gazdag és hatalmas: akkor elégedetlen voltam és boldogtalan: most földönfutó koromban lettem boldog mióta megtaláltam a hitet. És azóta nagy munkában telik életem, mert boldoggá akarom tenni az egész emberiséget, közelebb akarom velük az én hitemet: a Szeretet vallását.

Nem igaz az, hogy új vallást, vagy éppen új egyházat hirdetek. Az én hitem a minden hiték hite, az összes hiték

kvintesszenciája. Nem ellensége egy vallásnak sem, mert minden vallás alapja a szeretet. Az ember merüljön önmagába. Az emberi léleknek követelek polgárjogot... A holnap világát új törvények fogják kormányozni, mert a szeretet vallása belülről, automatikusan meg fogja reformálni az egész emberi társadalmat. A szeretet vallása tudományos alapon nyugszik, misticizmusra nem szorult. Egy modernizált vallás: mai embernek való, akinek az agya nemcsak hinni, hanem tudni, érteni, kutatni is akar mindenedeket.

Az emberiséget a materializmus döntötte bünbe és nyomorba. Kézszelgő volt az Istenek a technika és laboratórium az ideáljuk, a brutális testi öröm, bűnök és vágyon lett életük célja. Ez a materializmus szülte meg a marxista tévhitet és a kommunizmust: az antireligiót. És minthogy az ördög gyümölcse semmivé foszlik a megcsalt ember kezében, meg kellett mutatkozni, hogy az anyag hite, a kommunizmus, még csak anyagi jólétet sem hoz. A bolsevik nem a proletárt szabaddították fel, hanem a polgárt szolgáltatották le: nem a jólétet általánosították meg, hanem a nyomort. Meg fognak bukni. El fognak veszni Isten színe előtt. Nem külső erőszak fogja levezni őket: a felszabaduló orosz lélek fogja a bolsevizmust bilincsesít letörni. Ők a lélek ellen harcolnak szembeszálltak Istennel és az egész világgal. Ennek a harcnak a kimenetele kétséges nem lehet.

Meg fognak szünni... Ne kérdezzon dátumot. Akkor, amikor megéri az idő. És utánuk az fog jönni,

aminek jönnie kell. A minden oroszok cára Cyrill. De ő csak akkor jöjjön majd, ha helyreállott a lelkek békéje.

Egy diktatúra kell, hogy megelőzze őt; de egy jóindulatú és becsületes diktatúra; ellentéte a másoknak... Akkor, ha megérem, én is ott leszek a hét gyermekemmel együtt, aki ma mind maga keresi a kenyerét. Az új világ első munkásai között. Vagyon és hatalom nem érdekelt. De ott leszek mert szeretem hazámat... És addig (ismételte a nagyherceg közbevetett kérdésemet) addig is az emberiségért dolgozom. Most Amerikából jövök. Mondják, hogy Amerika a materializmus hazája. Én azonban azt mondom, hogy csodálatos ország nagyszerű emberekkel. Utazásom, előadásaim folyamán összetalálkoztam mindenféle amerikaiakkal: bankárokkal és munkásokkal, gyárosokkal, paraszttal, papokkal s földbirtokosokkal; ezerféle hitű, felfogású, politikai nézetű emberrel. És mondhatom Önnek, hogy annyi megértő lelket találtam közöttük, annyi új hitet szereztem a szeretet vallása számára, amennyirel egyelőre Európában álmodni sem merek.”

„De Oroszország? — kérdeztem — mikor lesz talaja Fenséged hitének magában Oroszországban is?”

„És a nagyherceg diadalmasan elmosolyodott. „Már most is” felelte. „A bolsevik minden eszközzel harcra álltak már az én tanaim, a nagyhercegi vallás” ellen. De házkutatás, cenzúra, vámvizsgálat tehetetlenek. A szeretet, a szeretet szomja, a szeretet akarata, nem közszelgő, nem elkövethető. Láthatatlanul lobog az emberek lelkeiben, ahová szuronnal sem tud behatolni a Cseka. A szeretet vallása, ragyogó szikra, végigfut a vörös nyomorban fuldokló Oroszország kunyhóin és lerombolt palotáin. Sugár, hirdeti a napot: szovjetporkból a Feltámadást.”

A MATILD-víz

borral keverve a legkellemesebb italt ad.

Másféltre szállítják le a katonai szolgálati időt

(Bucaresti-Bukarest, július 20. Az Uj Kelet tud.) Chichoski beügyminiszter elkészítette a hadsereg átszervezésére vonatkozó törvényjavaslatát, amelyek összhangban vannak közigazgatási reformmal és a többi új törvényekkel. Mindenik tartományi székhelyen nagyobb parancsnokságot alakítanak és felenelik a hadtestek számát. A katonai szolgálati időt a gyalogságnál, lovas-ságnál és tüzérségnél másféltre, 18 hónapra szállítják le. A tengerészek, esend öregek és graniciárok az eddigi három év helyett két évet szolgálnak. Fontos újítása az új katonai javaslatoknak, hogy önkéntességi jogot csak azok kapnak, akik baccalaureatusi bizonyítvánnyal rendelkeznek. A felmentések rendszerét

teljesen törlik, sem az ugynevezett családmentartókat, sem másokat nem részesítenek felmentésben és csak azok mentesítettek a katonai szolgálat alól, a kiket az orvos alkalmatlannak minősít. A hadseregben bevezetik a kettős könyvvitelt. A gazdaszisztek helyét polgári könyvelők és pénztárosok veszik át. Ez utóbbiaknak állásuknak megfelelő garanciát kell nyújtaniuk. Ezek a katonai alkalmazottak nem fognak uniformist viselni. A tiszték előléptetésekor szerint történik. A javaslat rendkívül szigorú intézkedéseket tartalmaz a tisztikar tisztaságára, Lovagiatlan viselkedés, vagy erkölcsbe ütköző esetelekedetek esetében a tartalékos tisztakat megfosztják rangjuktól.

Egy papucshős, akit bigámia miatt elítélt a bíróság

London. Különös bigámia esetet tárgyalt le az elmúlt napokban az egyik londoni bíróság. Egy Cyril Sweeting nevű textilipáros állott az esküdtszék előtt, akit mindenütt a papucshős klaszszikus példaként ismertek. Amint a bírósági tárgyaláson kitűnt, Sweetingnek rendkívül energikus és takarékos felesége volt, aki legnagyobb erővel kezelte férjét. A férj minden este átadta feleségének egész keresetét és minden átadott schilling után egy penny sebzepézt kapott. Néha zenekarban is játszott, de ilyenkor is pontban 10 órakor otthon kellett lennie.

A szegény papucshős egyszer fél tizen-

Új szőrmeáruház és szücsműhely! Osias Wilf és Társa Oradea,

Strada A. Iancu (Kossuth-u.) Sasbejárát sarok
Raktáron tartja az összes külföldi szőrmeárukat, nagyban és kicsinyben. — Elsőrangú szakmunkásai készítik a legdivatosabb szőrmemunkákat. — Felülmúló olcsó árak, előnyös fizetési feltételekkel is. — Javítások és átalakítások szakszerűen és olcsón.

egy órákor tért haza, amikor a felesége nem erszlette be a lakásba, az egész éjszakát a folyosón kellett töltenie. Sweetingnek rendszeres foglalkozásán kívül otthon a háztartásban is segédkeznie kellett. Havonként egyszer szabadott sórt innia, de ezt az élelet végül is megelőgezte és amint négy esztendő házasság után egy, a feleségénél kevésbé energikus leánval ismerkedett meg hazavitté az anyjához és feleségül vette.

A papucslelőből egyszerre távozó férfi lett. A 350 fontot kitevő megtakarított pénzéből Sweeting nemsokára 150 fontot kivett a bankból. Azután az egész életét hagyott hátra, melyen a nagyon is energikus asszonnyal közölte, hogy elege van a vele folytatott házasságból és most új éleletet fog kezdeni.

Sweetinget természetesen bigámia miatt el kellett itélni, de a bíróság előtt körülménynek vették a papucslelő szenvedéseit és mindössze három hónapi fogházat mértek ki rá.

Fizetése képtelenségeket gyorsan egyeztet

Hirsch Dávid

Braşov, Str. Porţii (Kapu-u.) 31.

Megbízhatóságáról 33 év óta előnyösen ismert. — Iparigazolványos kereskedelmi ügynök.

HIRDETMÉNY. HOTEL MARNA

újonnan megnyitott Bukarestben, Str. Buzesti 3. és Cal. Griviţa 80. sarok.

Néhány percnyire a vasutállomástól. Száznál szoba, legmodernebb komforttal. Központi fűtés, hideg és melegvíz minden szobában. Lift, fürdő és telefon az utazó urak rendelkezésére. Nagyon mérsékelt árak. Utazók 25 százalék rabattot kapnak a tarifa után.

Kiváló tisztelettel:
A MARNA-szálloda igazgatója.

Splendid szálloda

Bukarest, Calea Victoriei 57

a nyári szezonra, július 1-től kezdve, 20%-kal leszállítja a szobáárakat.

Kénsav, sósav, salétromsav, accumulatorsav

minden erősségben, vagantéltelben és ballonokban, gyári lerakatkban, legolcsóbban kapható:

Ullmann József és Fia
vegyidaru import Oradea. — Telefon: 6-77.

Terményszákak, vízmentes ponyvák

gép-, kazal- és szekértakarásra.

Manilla, kötözsinig és kötelek.

Zsák és ponyva kölcsönzés

Boskovics Józsefnél Cluj,
Str. Reg. Maria 15. Telefon 910

G 409 R 406

A nyári kedvezőtlen vétel csakis

Tungram Bárium csövek

használata által javíthatja meg.

L 414 P 414

Nő és férfiruhákat vegyileg fest, tisztít Unió Cluj

Vasárnap
Rád
Idő
VASÁRNAP
9.00: Ujság
10.00: Egeronázó Főfő
11.30: Evcsikapu-terés.
12.40: Pó
Utána: tagjaiból al
Vezényel: Wagner: Fnet: Szenesmer: Szerenlo italiano.
15.30: Aügyi Miniszdr. Bittera nár: „A ve
16.00: Rátónóták. Egorán kísérMadarassy „Aratási n4. dr. Massrok.”
Utána: lentés.
17.20: Bautánja, Magrának kísér
18.25: Ré
18.30: Agyalogezred az AngolpaRichard zen20.00 Rés
eredmények.
20.20: Tafelvonásosok
Utána: kb
22.00: Polentés.
Majd: Ma
rának hang
só-vendéglőb
Bécs: 19.5
vigjátékból
seny, operet
riton hang
közv. Pozná
zene. 20.30:
bécsi házit
hangverseny
Breslau. 20.
játék. 22.30:
„Bremen”
Könnyű zen
Frankfurt. 2
versenye. A
Köln. 20:
schütz” (A
jának közv.
koztatózene.
22.20. Hang
tepliekből. K
seny. 22.45:
Albert Lortz
vigoperájána
zene. Milano
becsület. Mü
21.30: Rádió
lenta: „I.
közvetítése.
Héjő, ju
Rádió házit
Hírek. 11.10
Gramofónha
Költő és par
Denevérből
Ernö: A vez
— duett az
Lehmann és
Schubert-ze
szimfonikus
(Az orosz „
10. és 11. F
Peer Gynt —
Liebeslied. 1
katona cím
Puccini: Tó
San Toy red
társak, indu
hangverseny
jelzés, időjár
Hírek. 15.45

Rádió műsor

Idő: közép-európai

VASÁRNAP, július 21. Budapest:
 9.00: Ujsághírek, kozmetika.
 10.00: Egyházi zene a Budavári Királyi Főtemplomból.

11.30: Evangélikus istentisztelet a Bécsi kapu-téri templomból.
 12.40: Pontos időjelzés, időjárás jelentés.

Utána: A magyar királyi Operaház tagjából alakult zenekar hangversenye. Vezényel: Zsolt Nándor karnagy. 1. Wagner: Faust — megnyit. 2. Massenet: Scenes pittoresques suite. 3. Weillner: Szerenád. 4. Csajkowszky: Capriccio italiano.

15.30: A magyar királyi Földművelésügyi Minisztérium rádió előadásorozata dr. Bittera Miklós gazd. akadémiai tanár: „A vetésgörökrol”.

16.00: Rádió Szabadegyetem. 1. Aratótóták. Éneklő: dr. Molnár Imre. Zongorán kíséri: Kazacsay Tibor. 2. dr. Madarassy László muzeumi igazgató: „Aratási népszokások”. 3. Aratótóták. 4. dr. Massány Ernő: „A nyári zivatarok”.

Utána: Pontos időjelzés, időjárás jelentés.

17.20: Balázs Árpád magyar nótadéltáncosnő. Magyar Imre és cigányzenekarnak kíséretével.

18.25: Részletes sporteredmények.

18.30: A magyar királyi 1. honvédelmi minisztérium zenekarnak hangversenye az Angolparkból. Vezényel: Fricsey Richárd zeneügyi igazgató.

20.00 Részletes sport- és löversenyeredmények.

20.20: Tarka-est. Tréfák, dalok, egyfelvonások. Rendező: Hegedüs Tibor. Utána: kb.

22.00: Pontos időjelzés, időjárás jelentés.

Majd: Magyar Imre és cigányzenekarnak hangversenye a Margitszigeti Alsó-vendéglőből.

Bécs: 19.55 Schütz. A nagy blöff c. vígjátékából köv. Utána esti hangverseny, operett részletek. Varsó: 18. Bariton hangverseny. 19.50 Egy opare köv. Poznámból. Berlin, 19: Gramofonzene. 20.30: Táncczene. Bern. 21: Régi bécsi házi trió zene. 21.45: Zenekari hangverseny. 22.15: Esti hangverseny.

Breslau, 20.30: „A hétvége”, vidám hangjáték. 22.30: Hangverseny az óceánjáró „Bremen” fedélzetéről. Brüm. 20: Könyv zene. 22.20: Szórakoztató zene. Frankfurt, 20.30: A házzenekar hangversenye. A hangverseny után táncczene.

Köln, 20: M. von Weber „Der Freischütz” (A búvós vadász) című operájának köv. Königsberg. 22.30: Szórakoztatózene. Kassa, 20.55: Vidám dalok. 22.20: Hangversenyközvetítés Trencsén-templomból. Krakó. 20.30: Esti hangverseny. 22.45: Étermi zene. Leipzig, 19.30: Albert Lortzing „Die Opernprobe” című vígoperájának közvetítése. 22: Táncczene. Milano. 20.25: Mascagni Parasztbecsület. München. 20: Tarka pfalzi óra. 21.30: Rádió-trió. Nápoly. 21.02: V. Valenta: „I. Granatieri” c. operettjének közvetítése.

Hétfő, július 22. Budapest. 9.15. A Rádió házi triójának hangversenye. 9.30: Hírek. 11.10: Vízjárásjelentés. 12.05: Gramofonhangverseny. 1. és 2. Suppe: Költő és paraszt. 3. Johann Strauss: A Denevérből — keringő. 4. és 5. Kondor Ernő: A vén cigány. 6. Puccini: Tosca — duett az I. felvonásból. (Éneklő L. Lehmann és Jan Kiepara.) 7. és 8. Schubert-szemelvények: Time. (E. Cruft szimfonikus zenekara.) 9. A kozákok. (Az orosz „Kék madár” kabaré száma.) 10. és 11. Friml: Rose Marie. 12. Grieg: Peer Gynt — Solveig dala. 13. Kreisler Liebeslied. 14. O. Straus: A csokoládé katonája című operettből részletek. 15. Puccini: Tosca ária. 16. és 17. Jones: San Toy részletek. 18. Toike: Öreg bajtársak, induló. 12.25: Hírek. 12.35: A hangverseny folytatása. 13: Pontos időjelzés, időjárás- és vízjárásjelentés. 14.30: Hírek. 15.45: Fulton-rendszerű kép-

átvitel. 16.20: Szilárd Róbert novellái: 1. A biborszegő. 2. Nemzetes uram feftesi a turbót. Felolvassa a szerző. 16.45: Pontos időjelzés időjárás-, vízjárásjelentés és hírek. 17.10: dr. Buda László felolvasása: „Napi jeremiádak”. 17.45: Szórakoztató zene. (Zenekari hangverseny.) Strauss János hangverseny. 1. Cagliostro Bécsben — megnyit. 2. Kék Duna — keringő. 3. Sajka-dal. 4. Denevér — egyveleg. 5. Mathusalem herceg — megnyit. 6. Történetek a Wienerwaldból — keringő. 7.

Egy éj Velencében — egyveleg. 8. Tiktak polka. 19: Rádió-amatőr posta. 19.45: Szavalo-est. Agyagfály Hegyi István, Baja Mihály, Boross Sándor, Gergelyffy Gábor, Haraszti Lajos és Vály Nagy Géza verseit mondják Onódy Ákos, a Nemzeti Színház és Somló István a Vigaszínház művészei. 20.30: A közép-európai műsorcsereorozathoz a varsói stúdió műsorának közvetítése. Utána kb. 22.15: Pontos időjelzés, időjárásjelentés és hírek. Majd: Rigó Jancsi és cigányzenekarnak hangversenye az Emke kávéházból.

Gyenge gabonatermés lesz Amerikában. A washingtoni földművelésügyi minisztérium megküldte a római nemzetközi mezőgazdasági intézetnek az ez évi terméskilátásokról szóló jelentést, amely az elmúlt évvel szemben jelentékeny rosszabbodást tüntet fel. A tavaszi vetésből 64 millió 400 ezer quintál termést várnak az elmúlt évi 88 millió 100 ezer quintál effektív terméssel szemben. Az őszi vetésből 158 és fél millió quintálra számítanak, az elmúlt évi 170 millió quintállal szemben. Ugyancsak visszaesést mutat a rosz, és a zab is. Argentina 83 millió 650 ezer quintál búzatermésre számít, ami 18 és fél millió quintállal múlja felül az elmúlt évi termést. Argentínában általában nagyszériű termés mutatkozik, a kukoricát kivéve, ahol 58 millió 850 ezer quintálra számítanak. 19 millió quintállal kevesebb, mint amennyit az elmúlt évben effektíve termeltek. A kanadai búzatermés az elmúlt évi termés 88 százalékára van becsülve.

Közgazdaság

Egész Európában két fizetésképtelenség volt a porcellánkereskedelemben

A porcellánpiacon nem csökkent a fogyasztás és változatlanok az árak. Visszahanyattott a német porcellánipar

(Cluj-Kolozsvár, július 20. Az Uj Kelet tudósítójától.) Augusztus 15-ikére gyűlést hívtak egybe Karlsbadba a kelet-európai porcellánkereskedők. A gyűlés célja az, hogy a kereskedőket olyan egyesületbe tömörítsék, amely porcellángyárak kartelljével szemben meg tudja védeni érdekeit annál is inkább, mert azok a feltételek, amelyeket a porcellángyárak diktálnak és a mód, ahogyan ezt teszik, a mai súlyos gazdasági viszonyok között komolyan veszélyeztetik a porcellánkereskedők érdekeit. Alkalmunk volt ezzel a kérdéssel kapcsolatosan beszélgetést folytatni Fischer Kálmán kolozsvári porcellán-gyárgyároskal, aki a porcellánkereskedelemben aktuális kérdéseiről a következőket mondotta munkatársunknak:

Bátran állíthatom, hogy ami a gazdasági válsággal szembeni rezisztenciát illeti a porcellánkereskedők egyedülálló helyzet foglalnak el. A háborút és az inflációt követő összeomlások közepette a porcellánkereskedelemben egész Európában mindössze két fizetésképtelenség fordult elő. Ennek oka a kereskedők anyagi megalapozottságán kívül, kétszelenül abban rejlik, hogy a porcellánipar maximum 30 napos hitelt folyósít és a gyárak ugy Németországban, mint Csehszlovákiában hihetetlenül szolidáris

„Wirtschaftsverband“-okban vannak tömörülve. Ami a nemzetközi piacot illeti, ma a csehszlovákiai és nevezetesen a karlsbadi porcellángyárak ugyszólván versenyen felül állnak, míg a németországi híres porcellánipar a munkabérek horribilis volta folytán már három-négy esztendeje erőteljes hanyatlásnak indult. Egyedül a Rosenthal-koncern az, amely a koramericalizált díszműgyártással még fenntartja magát, az egykor legendás híri Kala-koncern viszont súlyos nehézségekkel küzd. A lipsei mintavásár alkalmával a német porcellánipar kartell próbált létrehozni a cseh porcellángyárakkal, a tárgyalások azonban nem vezettek eredményre. A cseh porcellánipar a kedvező termelési feltételek következtében annyira el van árazva rendelésekkel, hogy az összes cseh gyárak termése két évre előre le van kötve.

A romániai porcellánipar most Japán felé orientálódik amely a német és cseh gyáraknál összehasonlíthatatlanul olcsóbban és szebben dolgozik. Idő kérdése csupán, hogy Japánnal a normális kereskedelmi összeköttetést teremtsük meg. A belföldi kereskedelemben egyébként a porcellánárak ára változatlan és a fogyasztást sem befolyásolta a gazdasági krízis.

Megnehezítik a pénzügyi büntetések leszállítását. Bukarestből jelentik: A pénzügyminisztérium elhatározta, hogy a jövőben a pénzügyi büntetések leszállítását csak egy ellenaként lefolytatását csak egy ellenaként lefolytatás után fogják engedélyezni, amelyek célja annak megállapítása, hogyan és mi okból történt a büntetés kivétele.

Megadták a moratóriumot a Luca P. Niculescu cégnek. Bukarestből jelentik: Több hónapi munka után most fejezték be Bukarestben a Luca P. Niculescu

cég leltározását, miután a cég ismeretesen moratóriumot kért néhány hónappal ezelőtt. A leltározás során megállapítást nyert, hogy a cég aktívái meghaladják a passzívákat s ennek alapján a bukaresti törvényszék hathónapos moratóriumot szavazott meg a cégnek. Ugyanakkor egy hitelőbizottságot nevezett ki a cég üzleti operációjának ellenőrzésére. A bizottság a következőkből áll: Banca Nationala, Banca Românească, The Bank of Roumania Ltd. és Glück és fiai cég.

Dicsőszentmártonról elzörták a földgázt. Dicsőszentmártonból jelentik: Erdélyes stádiumba jutott az UEG és a Kisküküllő Vármegyei Földgáz Rt. között már hosszú ideje óta fennálló gázháborúság. A Magyar Földgáz Rt. július 20-tól déli 2 órától kezdődőleg megvonta a gázszolgáltatást a Kisküküllői Földgázról s így a város lakosságától, azon oknál fogva, hogy a fennálló követelésének behajtására nem lát semmi garanciát. Ugy hírlik, hogy ez a gázleállítás mindaddig fog tartani, amíg a városi bizottság meggyőzést nem tud léteztetni az UEG-vel.

Nagy kizárások az angol gyapotiparban. Londonból jelentik: A lancashirei gyapotipar válsága nagymértékben kiélesedett. A szövőgyárak képviselői 12 és fél százalékos bércsökkenést ajánlottak föl. Augusztus harmadikán életbe fog lépni ez a megállapodás és abban az esetben, ha a munkások a bércsökkenéssel szemben ellentételt fejtenek ki, a szövőgyárak szövetségéhez tartozó üzemek ki fogják zárni munkásaikat. A munkások minden egyes gyűlésükön, amelyen a bérclejtésről szóló kategórikusan kijelentették, hogy a munkaadók feltételeit semmi körülmények között nem fogadják el. Amiből nyilvánvaló, hogy az angol szövőipar óriási válság elé néz.

Huszonkét bank fizetésképtelensége. Newyorkból jelentik: Az elmúlt héten Floridában hét bank jelentett be fizetésképtelenséget. Szerdan tizenöt más bank követte ezek példáját. A bankok az üzleti kezdés idejében nem nyitottak és az állami felügyelőbizottságok által bejelentett fizetésképtelenséget. A 22 banknál elhelyezett betétek huszmillió dollárra rúgnak. A bankkrízis okát részben a rosz termésben keresik, részben a floridai telepekuláció sikertelenségében.

Hirdessen az „Uj Kelet“-ben

TÖZSDE

		Valutapiac 1929 július 20 (Rador)							
DEVIZÁK	Kolozsvár	Zürich		Páris	Bukarest	Budapest	Bécs	Prága	Newyork
		Nyitás	Zárlat						
Zürich	324250-324250	—	—	49150	394250	1108250	13676	65005	192450
Newyork	16375-16875	51975	5197250	25:620	16875	57340	71130	3877	—
London	81675-81675	252075	252025	12398	81675	2780	344575	163750	48481
Páris	650-650	2034:0	201450	—	650	224850	2781	13210	39125
Milano	88150-88150	2720	2720	13380	88150	3000	5717	17672	523125
Prága	49950-49950	1539	153850	—	49950	169350	21:475	—	296
Budapest	2975-2975	9060	9060	—	2975	—	12394	58875	—
Belgrád	297-297	91275	91275	—	297	1007	124862	5932	176
Bukarest	—	309	30850	1515	—	340	42150	2:0350	59
Varsó	1905-1905	582750	582750	—	1905	642750	7969	37975	—
Bécs	236750-236750	7:05	7:0750	—	236750	—	—	47455	—
Berlin	4018-4018	12382	12382:0	—	4018	1366850	16938	80480	—

Száz lej árfolyama: Zürich (utó) 30850, Páris 1515, Budapest 34025, Bécs 422, Prága 200

ius 21.
 or a felesége
 az egész éj-
 ltenre. Swe-
 an kívül ott-
 kéznje kel-
 hadott sort
 al is megele-
 lk. Lidasság
 sbé energikus
 hazaville az

okozlé for-
 megtakarított
 ra 150) fon-
 a egy célulát
 evon is ener-
 egy elege van
 és most új

bizánia mi-
 nirok enyitő
 meshs szen-
 honari fog-

égeket

ávid
 pu-u.) 31.
 a előmő-
 nyos keres-

NY.
 RNA
 stben, Str.
 80. sarok.
 állomástól
 nebb kom-
 g és meleg-
 t, fürdő és
 elkezésére.
 Utazók 25
 tarifa után.

gatós ga.

loda
 oriei 57
 ius 1-től
 szállítja

sav,
 av,
 rsav
 en és ballor-
 akban,
 és Fla
 lefon: 6-17.

kok,
 yvák
 arásra.
 kötelek.
 szönzés
 el Cluj,
 lefon 910

Pluj

JAZOMIR

Egy hős pacifista históriája

Írta: ALEX SLANK

(12)

Ubul hátyám kívánságára szabad időmet azzal töltöttem, hogy eljártam a város különböző helyeire, hol alkalom adódott megismerem a háborús Budapestet és népét.

Akkor valami fekete örvendős halott-csémény alkalmából hálaadó istentiszteletet tartottak különböző templomokban. A frontot még az újságokban is teljesen elhanyagoltam, nem is tudtam miről van szó, mindenesetre elmentem az egyetemi templomba. Nagy kiváltság, az oszlopok és ívek fényárban úsznak és egy szerzetes beszélt. Nagyon kezdetleges idézetekkel, szentek példás életének kimagasló mozzanataival díszített beszéd volt. A beszédben burkolta, de könnyen megérthető példásokat hallottam egy „nemzetünk testén ölésködő” osztrájról, amely minden szent ügyet, így a háborút is üzletileg kiaknázza, elbujnak a veszedelmek elől és telbukkannak mindenütt, ahol harcolni lehet.

Diszmagyarban és fekete ünneplőben megjelent urinép hallgatta ezt a beszédet, öreg de azért fiatalosan kikészített dáma ajtatkoskodtak lehullajtott fejek. Nehány katonatiszt csukaszürkeben, szolgálati övvel, kitüntetésekkel. Nem lehetett tapasztalni valami különös ragyogást az arcokon. Látni lehetett, a harctéri diadal nem érintette az emberek kedélyét, inkább azt lehetett leolvasni az arcokról, hogy unják a háborút szolámaival, jelszavaival és diadalaival egyetemben. Unják nézni a sok lerongyolódott embert a boltok előtt sorbaállani, unják a rokkantak kopogását az aszfalton, mindenki valamilyen kellelten, rossz szájú sejtető lehangoltság élt. Egyedül a papban volt lendület.

Nem csoda! Neki nem volt gyermeke, aki álmatlan éjszakákat okozott volna, neki nem kellett tartania attól sem, hogy a frontra hívják. Sovány, magas alakját kigyőzserően himbálta a szószéken, egészséges képe elárulta, hogy a vallásnak az önsanyargatásra vonatkozó parancsait csak szimbólikusan veszi. Dicséri nagyon a szentek nemes, egyszerű életét, de követni példájukat esze ágában sincs. Amikor a hívek kijöttek a templomból, az embernek az volt a benyomása, hogy ezek rekviemről távoznak.

Megnéztem az órát. Láttam, hogy van még idő a közelj zsidó templom „hálaadóját” megtapasztalni.

Itt már mozgalmasabb volt a kép. A templom hosszú hajójában dáma állottak, öreg feketeruhás nennikkel. A templomban minden oldalról rokkantak és betegállományosok szivárogtak, fent

az emelvényen fehér, kékszikos sálás urak és papok körsótát tartottak a pergamentből való földiszitett szentírassal és a rabbi keményen, hol hortobágyiasan, hol fütykös-somogyista mondott buzdító nagyokat, a nemzeti elszántságról és a hősi kitartásról. Egyre Arany Jánost idézte, vagy pedig a Bibliát, de egészen Károlyi Gáspár nyelven, jó zamatosan, mintha egybő gondja sem volna világiéletében, mint az, hogy mielőtt tösgyökerebben prédikálhason.

Nem volt nyemre ez a dolog és már ki is akartam menni, de gondoltam jó lesz odaülni a hívek közé.

Csak szófoszlányok jutottak hozzám, mert inkább oda figyeltem a gyülekezet beszédére. Zsinagógában ugyanis a híveket, ha kissé távol ülnek a szószék től, a szószék egyáltalán nem feszélyezi. Miatuk csak prédikáljon itéletnapig! Közelény nép a zsidó, vicces és szomorúságában is ötletes. Ebben a templomban nem lehetett tapasztalni sem azt, hogy a zsidók elbujnak a veszedelmek elől, sem hogy mindent csak ők aknáznak ki üzletileg. Sehoh még annyi szegény ember egy rakáson! Rökkantak ültek előttem, bizony mondom, ezek nem voltak Potemkin rokkantak! Csupa föllábu, félkaru, csupa béna, nyavalyatorós, mellből fütyülő emberrons. Szánalom.

Hallom, amikor mellettem egy lesoványodott, feketekarikás, ijedt szemű asszonyosság mondja:

„Miért csinálják ezt a parádét?”

Egy öreg zsidó azonnal felel:

„Megint valami bevételünk volt. Bevetünk egy várat! Nagy boldogságt! Vennék már be egyszer a békét!”

— Mit akar maga a békétől, amikor olyan emberek, mint ez a Vilmos dirigálnak! Ő kezdte, ő folytatja és nem akarja abbahagyni. — Nicht für eine Million!

Erre beleszólt egy másik asszony, aki pontosan tudja, hogy mire megy ki az egész.

— Hát persze a német császárnak egy csomó fia van, ezeknek országot kell adni és addig nem hagy fel a háborúval, amíg minden fiát nem juttatja egy-egy országhoz.

— És mi közünk nekünk ehhez? Nekünk azért, hogy a Vilmos gyermekei jól éljenek, sorba kell állani és a frontra kell küldeni a kenyérkereskedőt! Jó kis üzletet csináltunk mi ezekkel a németekkel!

— Mindenkinek kára van ebből a háborúból, egy pár hadiszállítót kivéve és egy pár ithonmaradt nagyurat.

Ebben a hangnemben folyt a kaszinózás, mialatt fent lezajlott az istentisztelet, vége volt a prédikációnak, az orgo-

na játszani kezdett és valamelyik feketeruhás előljáró fölállott, hogy a maga részéről is beszédet tartson.

A zaj itt lent nem maradt abba. Egy nagy darab ember aranyujtásos sapkában, amín hatágu csillag és zsidó betűk fénylettek, odajött és pisszegett.

Az asszonyok, akárcsak mérgező libák ráfördedtek:

— Menjen a frontra és pisszege le az ellenséget! Ilyen nagy darab ember igazán jobban tenné, ha ott kint kommandirozna.

„En nem vagyok felmentve kérem, tiltakozott az egyházi. En egy beteg ember vagyok, ez meg van állapítva és magam helyett két fiam van a háboruban.”

„Mindezt írásban szeretnénk látni, jegyze meg egy nagyon csunya, haragos asszony, aki idegesen belenyúlt a kézitáskájába, kivett egy levelet és meglobogtatta.”

„Ide nézzenek, lássák, ez nem svindlil Rajta van a tábori pósta bélyegzője. Nékem kint vannak a gyermekeim és itthon még a templomban sem hagyják az embert békében.”

Az egyházi megszegyenülten elsomfordált, a hívek pedig zavartalanul szidták a háborút, mialatt fent egy hitéleti potentát a község előljáróságából a nagy diadalt dicsőítette.

Olyan nagyon dicsőített, olyan hazafiasokat ordított ki azon a kellemetlenül öblös hangján, hogy mindenki meg volt győződve, csak ő lehet az a szeszsaló, akit lecsuktak, de szabadon bocsájtottak, az ő lelkén szárad a sok papir bakkancs, ő halmozza és rejtegeti a cukrot, a lisztet, a zsirt, amiből a vele egyvásuaknak bőségben jutott, ugyanakkor, amikor a becsületességükben ügyefogyottaknak mállékenyértől puffadt a bendőjük.

A rokkantak, ahogy jöttek, úgy kiszivárogtak. Az öreg asszonyok is, katonák anyái és a fiatalabbak, katonák feleségei, komoran és haragosan szomorú, borús viharral a szívükben távoztak. Más diadalog után vágyakoztak.

„Nagyon félek, Jazomir — írja Magda — hogy ennek az egymásra halmozódó szerencsének visszahütő reakciója lesz.”

(Folyt. következik.)

gibbor vízipólo meces fejezi be a nap vizisportprogramját.

Négy fronton egyszerre küzd ma a magyar uszospórt. Bolognában kerül eldöntésre a magyar—olasz uszómérkőzés; Miskolcon a magyar—osztrák hölgy uszók találkozója; Budapesten a magyar—cseh és Tatán a magyar—osztrák vízipólo meces. A magyarok a csehek ellen az A), az osztrákok ellen B) csapatukat állítják ki. Valószínűleg mind a négy fronton győzni is fognak.

A KAC-kupa verseny ma egész napon folyik a KKE Magyar-uői pályáin. Az első nap eredményeit lapunk más helyén közöljük.

APRÓHIRDETÉSEK

Egyszeri közlésnél egy szö 5 lej, vastagabb betűvel 10 lej. Legkisebb apróhirdetés 50 lej. Álláskeresőknek 30 százalékos kedvezmény. Ap óhirdetések díja előre fizetendő. Jelzés levelet csak úgy továbbítunk, ha portó bélyeg mellékelve van. Eljegyzési hírek díja 250 lej.

Forgalmas erdélyi fűrésznyelven 30 éve fennálló jól bevezetett ort. közer vendéglő felszereléssel, lakással, épülettel ócsón eladó. Értekezni Weisz Mór Cluj, Str. Gojdu 9.

A tg-mareji izr. hitközség kisegítő imaháza az ősz nagy ünnepekre egy jóhangú orgonával és egy fűtő előmádatkozót keres. — Ajánlatok aug. 5-ig fenti chare kü dendők.

Syphilia, dynamische Pathologie v. Pharmakologie, Malariatheapie (Berde) orvosoknak írta és megkírdi DR. GOLDBERGER vk. szakornázak vezető főorvosa Cluj, Str. Saguna 5.

Fiatál, 5 évi praxisal bíró detaillista írtiszvisező állást keres. Megkeresések a kiadóhivatalhoz „Megbírható” jelgére. 2145

Ötv-név év óta tenáló vevőkörrel rendelkező konfekció és szövetraktár, magas korom miatt, vezető hiányában átadó, esetleg megfelelő szakismerettel rendelkező jó üzletember bevéssülthetne. Cim Rosner, Slent.

Románban perfekt tisztv seledő, jó gépiró, ügyvédi irodába ajánlkodk, esetleg román nyelvörkát is ad. — Cim a kiadóban.

Kétszobás modern lakás augusztus 1-re kiadó. Értekezhetel dr. Fischer Tivadarné Cluj Str. Universitatii 3.

Naponta kétszer, reggel és este garantált kóser tehéntej kapható modern tejjegzdaságtól hol a tehének állandó orvosi felügyelet a ait vannak. Csees mők és bet get részére állandóan egy tehéntől fejtt tej is kapható. — Schwartz Ignácne Cal. Decebal (Rudolf-ut) 36.

Egy jókarban levő ügyvel, ócsó árban eladó. Értekezni Restaurant Nótá, Cluj.

Házitársítás látogatására keresek agilis, intelligens eladót. Cim a kiadóban.

Gyakornokot, jóírsut keresünk azonnalra fizetéssel. Ajánlatokat „Szombat” jelgére.

Főlnapi elfoglaltsággal keres iróadi alkalmazást, a nyári hónapokra, perfekt román, magyar gyors- és gépfíró. Cim a kiadóban.

Használt, jókarban levő légszékényit keresek megvételre. — Schwartz, Rudolf-ut 36

ROMÁNIAI HŐS

X. év

1

*

Z

Ott volt a res és im nequél, am tessékelt senberg b Együtt iz fel a többi telen meg osendesítet ról a más chozis hata lyezkedten nyol szem magasan koli zsviaj nök haszta üles felüg zonyult a borodásava tika hívós színjátéko ni — egy éreztem.

Mi is tő zsidó képv ról ostoroz latot, amel meg akartj tet. Az eg tuszminiszti gattja a szo totsarát es egy obligat nyugodt, v Egy kont a kamara berg képvie miú mond, megerősíti dott. Es kelve, ugri lamférfmál kiáltja oda tejszik ma a párból, hangzának mélti tele párból!

Két zsidó másképen felszólalásr hallgatta v kal ártatlan vedelyes ha ritotta el képviselő k dot, zsidó a másik pá part tagja Jogi és pá a különbsé a költségé koltja a k képviselő s laméntben senbergnek vétkeményét litikai párt kattan jelen nak a párt jait és a p döntő jelen teményt m forgó eset berg képvie hozzá, mint mint önérv

Redőnygyártásban

3 évtizedes tapasztalattal

SZÁNTÓ DEZSÓ ÉS FIA

redőny- és kályhagyára Oradea

első helyen áll.

Acéllemezredőnyök. Esslingnei faredőnyök

Okvetlenül látogassa meg

Szabó Albert, Arad

Bulev. Regina Maria No. 20.

Telefon: 239. Aalapitva: 1892. Sürgőncim: Szabóüveg.

II. mintakiállítását,

melyen Románia legnagyobb üveg, porcelán-, lámpa-, díszmű- és konyhafelszerelési nagykereskedője bemutatja a Kartársaknak minőség, árak és mennyiség tekintetében egyedülálló nagy raktárát.

A vásár 1929. évi augusztus 1-től aug. 15-ig tart. Kérjük nb. látogatását előre jelezni. — Vásárlás esetén utiköltségét megtérítjük.